
ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

तृतीय काण्डे – चतुर्थ प्रश्नः

Version Notes:

This is now the current Version 1.1 dated August 31, 2022,

1. This replaces the earlier version 1.0 dated October 31, 2021
2. No corrections found and reported till August 15, 2022 from the date of previous version 1.0 dt 31st Oct 2021.
3. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done wherever applicable.
4. Notify your corrections / suggestions etc to our email id vedavms@gmail.com

Earlier Versions

1st Version Number	0.0 dated September 23, 2018
2nd Version Number	1.0 dated October 31, 2021

Table of Contents

3 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः	4
3.4 तृतीय काण्डे चतुर्थ प्रश्नः – इष्टिहोमाभिधानं	4

=====

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

3 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

3.4 तृतीय काण्डे चतुर्थ प्रश्नः – इष्टिहोमाभिधानं

T.S.3.4.1.1 - Kramam

वि वै । वा ए॒तस्य॑ । ए॒तस्य॑ य॒ज्ञः । य॒ज्ञ ऋ॑द्ध्यते । ऋ॒द्ध्यते॑ यस्य॑ ।
यस्य॑ ह॒विः । ह॒विर॑तिरिच्यते । अ॒तिरि॑च्यते सूर्यः॑ । अ॒तिरि॑च्यत
इत्य॑ति-रिच्यते । सूर्यो॑ दे॒वः । दे॒वो दि॑विषद्भ्यः । दि॒विषद्भ्य॑ इति॑ ।
दि॒विषद्भ्य॑ इति॑ दि॒विषत् - भ्यः॑ । इत्या॑ह । आ॒ह बृ॒हस्प॑तिना ।
बृ॒हस्प॑तिना च । चै॒व । ए॒वास्य॑ । अ॒स्य प्र॑जापतिना ।
प्र॑जापतिना च । प्र॑जापतिनेति॑ प्र॒जा - प॑तिना । च य॒ज्ञस्य॑ । य॒ज्ञस्य॑
व्यृ॑द्धम् । व्यृ॑द्धमपि । व्यृ॑द्धमिति॑ वि - ऋ॒द्धम् । अपि॑ वपति । व॒पति॑
रक्षा॑सि । रक्षा॑सि वै । वा ए॒तत् । ए॒तत् प॒शुम् । प॒शुं स॑चन्ते ।
स॑चन्ते यत् । यदे॑कदे॒वत्यः॑ । ए॒कदे॒वत्य॑ आलब्धः । ए॒कदे॒वत्य॑
इत्ये॑क - दे॒वत्यः॑ । आल॑ब्धो भू॒यान् । आल॑ब्ध इत्या - ल॒ब्धः ।
भू॒यान् भ॑वति । भ॑वति यस्याः॑ । यस्या॑स्ते । ते ह॒रितः॑ ।

हरि॑तो गर्भः॑ । गर्भ॑ इति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह दे॒वत्रा॑ । दे॒वत्रै॑व ।
 दे॒वत्रे॑ति॑ दे॒व – त्रा॑ । ए॒वैन॑म् । ए॒नाम् ग॒मय॑ति । ग॒मय॑ति रक्ष॑साम् ।
 रक्ष॑साम॒पह॑त्यै । अ॒पह॑त्या आ । अ॒पह॑त्या इत्य॑प-ह॒त्यै । आ वर्त॑न ।
 वर्त॑न वर्त॑य । वर्त॑येति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह ब्र॒ह्मणा॑ । 1 (50/58)

T.S.3.4.1.2 - Kramam

ब्र॒ह्मणै॑व । ए॒वैन॑म् । ए॒नमा॑ । आ वर्त॑यति । वर्त॑यति वि । वि ते॑ ।
 ते भि॒नद्भि॑ । भि॒नद्भि॑ त॒करी॑म् । त॒करी॑मिति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह यथा॑य॒जुः ।
 यथा॑य॒जुरे॒व । यथा॑य॒जुरिति॑ यथा – य॒जुः । ए॒वैत॑त् । ए॒तदु॒रुद्र॑प्सः ।
 उ॒रुद्र॑प्सो वि॒श्वरू॑पः । उ॒रुद्र॑प्स इत्यु॒रु – द्र॑प्सः । वि॒श्वरू॑प इ॒न्दुः ।
 वि॒श्वरू॑प इति॑ वि॒श्व – रू॒पः । इ॒न्दुरिति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह प्र॒जा ।
 प्र॒जा वै । प्र॒जेति॑ प्र-जा । वै प॒शवः॑ । प॒शव॑ इ॒न्दुः । इ॒न्दुः प्र॒जया॑ ।
 प्र॒जयै॑व । प्र॒जयेति॑ प्र – जया॑ । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् प॒शुभिः॑ । प॒शुभिः॑
 स॒म् । प॒शुभि॑रिति॑ प॒शु – भिः॑ । स॒मर्द्ध॑यति । अ॒र्द्धय॑ति दि॒वम् ।
 दि॒वं वै । वै य॒ज्ञस्य॑ । य॒ज्ञस्य॑ व्यृ॒द्धम् । व्यृ॒द्धम् ग॒च्छति॑ । व्यृ॒द्धमिति॑
 वि-ऋ॒द्धम् । ग॒च्छति॑ पृ॒थि॒वीम् । पृ॒थि॒वीमति॑रि॒क्तम् । अति॑रि॒क्तम् तत् ।
 अति॑रि॒क्तमित्य॑ति – रि॒क्तम् । तद् यत् । यन् न । न श॒मयै॑त् ।

श॒मये॒दा॒र्ति॒म् । आ॒र्ति॒मा । आ॒च्छे॒त् । ऋ॒च्छे॒द् यज॑मानः ।
यज॑मानो म॒ही । म॒ही द्यौः॑ । द्यौः॑ पृ॒थि॒वी । पृ॒थि॒वी च॑ । च॒ नः॑ ।
न॒ इति॑ । इत्याह॑ । 2 (50/58)

T.S.3.4.1.3 - Kramam

आ॒ह द्या॑वापृ॒थि॒वीभ्या॑म् । द्या॑वापृ॒थि॒वीभ्या॑मे॒व । द्या॑वापृ॒थि॒वीभ्या॑मि॒ति
द्या॑वा – पृ॒थि॒वीभ्या॑म् । ए॒व य॒ज्ञस्य॑ । य॒ज्ञस्य॑ व्यृ॒द्धम् । व्यृ॒द्धम् च॑ ।
व्यृ॒द्धमि॒ति वि॒ – ऋ॒द्धम् । चा॒तिरि॑क्तम् । अ॒तिरि॑क्तम् च॑ ।
अ॒तिरि॑क्तमि॒त्यति॑ – रि॒क्तम् । च॒ श॒मय॑ति । श॒मय॑ति न॒ । ना॒र्ति॒म् ।
आ॒र्ति॒मा । आ॒च्छे॒ति । ऋ॒च्छे॒ति यज॑मानः । यज॑मानो भ॒स्मना॑ ।
भ॒स्मना॑ ऽभि॑ । अ॒भि स॒म् । स॒मूह॑ति । ऊ॒हति॑ स्व॒गाकृ॑त्यै ।
स्व॒गाकृ॑त्या अ॒थो । स्व॒गाकृ॑त्या इति॑ स्व॒गा-कृ॑त्यै । अ॒थो अ॒नयोः॑ ।
अ॒थो इत्य॑थो । अ॒नयो॑र् वै । वा ए॒षः । ए॒ष गर्भः॑ । गर्भो॑ ऽनयोः॑ ।
अ॒नयो॑रे॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् द॒धाति॑ । द॒धाति॑ यत् । यद॑व॒द्येत् ।
अ॒व॒द्येद॑ति । अ॒व॒द्येदि॑त्यव – द्येत् । अ॒ति तत् । तद् रे॑चयेत् । रे॒चये॑द्
यत् । यन् न॒ । ना॒व॒द्येत् । अ॒व॒द्येत् प॒शोः॑ । अ॒व॒द्येदि॑त्यव – द्येत् ।
प॒शोरा॑ल॒ब्धस्य॑ । आ॒ल॒ब्धस्य॑ न॒ । आ॒ल॒ब्धस्ये॑त्या – ल॒ब्धस्य॑ ।

तृतीय काण्डे – चतुर्थ प्रश्नः (TS 3.4)

ना॒व । अ॒व द्ये॒त् । द्ये॒त् पु॒रस्ता॒त् । पु॒रस्ता॒न् ना॒भ्याः । ना॒भ्या अ॒न्यत् ।
अ॒न्यद॒वद्ये॒त् । अ॒वद्ये॒दुप॒रिष्ठा॒त् । अ॒वद्ये॒दित्य॑व – द्ये॒त् ।
उ॒प॒रिष्ठा॒दन्य॑त् । अ॒न्यत् पु॒रस्ता॒त् । पु॒रस्ता॒द् वै । वै ना॒भ्यै ॥
ना॒भ्यै प्रा॒णः । ३ (50/59)

T.S.3.4.1.4 - Kramam

प्रा॒ण उ॒प॒रिष्ठा॒त् । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । उ॒प॒रिष्ठा॒दपा॒नः । अ॒पा॒नो
या॒वान् । अ॒पा॒न इत्य॑प – अ॒नः । या॒वा॒ने॒व । ए॒व प॒शुः । प॒शुस्त॑स्य ।
तस्या॑व । अ॒व द्यति॑ । द्यति॑ वि॒ष्णा॒वे । वि॒ष्णा॒वे शि॒पिवि॑ष्टाय ।
शि॒पिवि॑ष्टाय जु॒होति॑ । शि॒पिवि॑ष्टायेति॑ शि॒पि-वि॑ष्टाय । जु॒होति॑ यत् ।
यद् वै । वै य॒ज्ञस्य॑ । य॒ज्ञस्या॑तिरिच्यते । अ॒तिरि॑च्यते यः ।
अ॒तिरि॑च्यत इत्यति॑ – रिच्यते । यः प॒शोः । प॒शोर् भू॒मा । भू॒मा या ।
या पु॒ष्टिः । पु॒ष्टिस्त॑त् । तद् वि॒ष्णुः । वि॒ष्णुः शि॒पिवि॑ष्टः ।
शि॒पिवि॑ष्टो ऽति॑रिक्ते । शि॒पिवि॑ष्ट इति॑ शि॒पि – वि॑ष्टः । अ॒तिरि॑क्त ए॒व ।
अ॒तिरि॑क्त इत्यति॑ – रिक्ते । ए॒वाति॑रिक्तम् । अ॒तिरि॑क्तम् दधाति ।
अ॒तिरि॑क्तमि॒त्यति॑ – रिक्तम् । द॒धात्य॑तिरिक्तस्य । अ॒तिरि॑क्तस्य शान्त्यै ॥

अतिरिक्तस्येत्यति – रिक्तस्य । शान्त्या अष्टाप्रूट् । अष्टाप्रूड्विरण्यम् ।
 अष्टाप्रूडित्यष्टा – प्रूट् । हिरण्यम् दक्षिणा । दक्षिणा ऽष्टापदी ।
 अष्टापदी हि । अष्टापदीत्यष्टा – पदी । ह्येषा । एषा ऽऽत्मा ।
 आत्मा नवमः । नवमः पशोः । पशोराप्त्यै । आप्त्या अन्तरकोशे ।
 अन्तरकोश उष्णीषेण । अन्तरकोश इत्यन्तर – कोशे ।
 उष्णीषेणाऽऽविष्टितम् । आविष्टितम् भवति । आविष्टितमित्या-विष्टितम् ।
 भवत्येवम् । एवमिव । इव हि । हि पशुः । पशुरुल्बम् ।
 उल्बमिव ( ) । इव चर्म । चर्मैव । इव मा॒ऽसम् । मा॒ऽसमिव ।
 इवास्थि । अस्थीव । इव यावान् । यावानेव । एव पशुः । पशुस्तम् ।
 तमाप्त्वा । आप्त्वा ऽव । अव रुन्धे । रुन्धे यस्य । यस्यैषा । एषा यज्ञे ।
 यज्ञे प्रायश्चित्तिः । प्रायश्चित्तिः क्रियते । क्रियते इष्ट्वा । इष्ट्वा
 वसीयान् । वसीयान् भवति । भवतीति भवति ॥ 4 (71/83)

(वर्तयेत्याह-न इति-वै नाभ्या-उल्बमिवै-कवि॒ऽशतिश्च) (A1)

T.S.3.4.2.1 - Kramam

आ वायो । वायो भूष । वायो इति वायो । भूष शुचिपाः ।
 शुचिपा उप । शुचिपा इति शुचि – पाः । उप नः । नः सहस्रम् ।

तृतीय काण्डे – चतुर्थ प्रश्नः (TS 3.4)

स॒हस्र॑म् ते । ते॒ नि॒युतः॑ । नि॒युतो॑ वि॒श्व॒वार । नि॒युत॑ इति नि॒-युतः॑ ।
वि॒श्व॒वा॒रेति॑ वि॒श्व – वा॒र ॥ उ॒पो ते । उ॒पो इत्यु॒पो । ते॒ अ॒न्धः ।
अ॒न्धो म॒द्यम् । म॒द्यम॑यामि । अ॒यामि॑ यस्य । यस्य॑ दे॒व । दे॒व द॒धिषे॑ ।
द॒धिषे॑ पू॒र्वपे॑यम् । पू॒र्वपे॑यमिति पू॒र्व – पे॑यम् ॥ आ॒कू॒त्यै त्वा ।
आ॒कू॒त्या इत्या॑ – कू॒त्यै । त्वा॒ का॒माय॑ । का॒माय॑ त्वा । त्वा॒ स॒मृ॒धे ।
स॒मृ॒धे त्वा । स॒मृ॒ध इति॑ स॒म् – ऋ॒धे । त्वा॒ कि॒क्कि॒टा ।
कि॒क्कि॒टा ते॑ । ते॒ मनः॑ । मनः॑ प्र॒जाप॑तये । प्र॒जाप॑तये स्वाहा॑ ।
प्र॒जाप॑तय इति प्र॒जा – प॑तये । स्वाहा॑ कि॒क्कि॒टा । कि॒क्कि॒टा ते॑ ।
ते॒ प्रा॒णम् । प्रा॒णं वा॒यवे॑ । प्रा॒णमिति॑ प्र – अ॒नम् । वा॒यवे॑ स्वाहा॑ ।
स्वाहा॑ कि॒क्कि॒टा । कि॒क्कि॒टा ते॑ । ते॒ चक्षुः॑ । चक्षुः॑ सू॒र्याय॑ ।
सू॒र्याय॑ स्वाहा॑ । स्वाहा॑ कि॒क्कि॒टा । कि॒क्कि॒टा ते॑ । ते॒ श्रो॒त्रम् । श्रो॒त्रम्
द्या॒वापृ॑थि॒वीभ्या॑म् । द्या॒वापृ॑थि॒वीभ्या॑ स्वाहा॑ । द्या॒वापृ॑थि॒वीभ्या॑मिति॑
द्या॒वा – पृ॑थि॒वीभ्या॑म् । स्वाहा॑ कि॒क्कि॒टा । कि॒क्कि॒टा ते॑ । ते॒ वा॒चम् ।
वा॒च सर॑स्वत्यै । सर॑स्वत्यै स्वाहा॑ । स्वाहा॑ त्वम् । 5 (50/59)

T.S.3.4.2.2 - Kramam

त्वम् तुरीया॑ । तुरीया॑ वशिनी॑ । वशिनी॑ वशा॑ । वशा॑ ऽसि॑ ।
 अ॒सि स॒कृत् । स॒कृद् यत् । यत् त्वा॑ । त्वा॑ मन॒सा । मन॒सा गर्भः॑ ।
 गर्भ॑ आ । आ ऽशयत् । अशय॑दित्यशयत् ॥ वशा॑ त्वम् । त्वं वशिनी॑ ।
 वशिनी॑ गच्छ । गच्छ॑ देवान् । देवान् स॒त्याः । स॒त्याः सन्तु॑ । सन्तु॑
 यज॑मानस्य । यज॑मानस्य कामाः॑ । कामा॑ इति कामाः॑ ॥ अजा॑ ऽसि॑ ।
 अ॒सि रयि॑ष्ठा । रयि॑ष्ठा पृथि॒व्याम् । रयि॑ष्ठेति रयि – स्था । पृथि॒व्या
 सीद॑ । सीदो॒र्ध्वा । ऊ॒र्ध्वा ऽन्तरि॑क्षम् । अ॒न्तरि॑क्षमुप॑ । उप॑ तिष्ठस्व ।
 तिष्ठ॑स्व दिवि॑ । दिवि॑ ते॑ । ते बृहत् । बृहद् भाः॑ । भा॑ इति भाः॑ ॥
 तन्तु॑म् तन्वन् । तन्वन् रज॑सः । रज॑सो भानु॑म् । भानु॑मनु॑ । अन्वि॑हि ।
 इ॒हि ज्योति॑ष्मतः । ज्योति॑ष्मतः पथः॑ । पथो॑ रक्ष॑ । रक्ष॑ धिया॑ ।
 धिया॑ कृ॒तान् । कृ॒तानिति॑ कृ॒तान् ॥ अनु॒ल्बणं॑ वयत॑ । वयत॑ जोगु॑वाम् ।
 जोगु॑वामपः॑ । अपो॑ मनुः॑ ( ) । मनु॑र् भव॑ । भव॑ जनय॑ । जनया॑
 दै॒व्यम् । दै॒व्यम् जन॑म् । जन॑मिति॑ जन॑म् ॥ मन॑सो ह॒विः । ह॒विरसि॑ ।
 अ॒सि प्रजा॑पतेः॑ । प्रजा॑पतेर् वर्णः॑ । प्रजा॑पतेरिति॑ प्रजा – पतेः॑ ।
 वर्णो॑ गात्रा॑णाम् । गात्रा॑णाम् ते॑ । ते गात्र॑भाजः॑ । गात्र॑भाजो॑ भूया॑स्म ।

गा॒त्रभा॒ज इति॑ गा॒त्र – भा॒जः । भू॒यास्मेति॑ भू॒यास्म ॥ 6 (63/66)

(सर॑स्वत्यै स्वाहा – म॒नु – स्त्रयो॑दश च) (A2)

T.S.3.4.3.1 - Kramam

इ॒मे वै । इ॒मे इती॒मे । वै स॒ह । स॒हास्ताम् ॥ आस्ताम् ते ।
 ते वा॒युः । ते इति॑ ते । वा॒युर् वि । व्य॒वात् । अ॒वात् ते । ते गर्भ॑म् ।
 ते इति॑ ते । गर्भ॑मदधाताम् । अ॒दधा॒ताम् तम् । त॒ꣳ सोमः॑ ।
 सोमः॑ प्र । प्रा॒जनयत् । अ॒जनय॑दग्निः । अ॒ग्निर॑ग्रसत । अ॒ग्रस॑त सः ।
 स ए॒तम् । ए॒तम् प्र॒जाप॑तिः । प्र॒जाप॑तिराग्नेयम् । प्र॒जाप॑तिरिति॑
 प्र॒जा – प॑तिः । आ॒ग्नेय॑मष्टाकपालम् । अ॒ष्टाक॑पालमपश्यत् ।
 अ॒ष्टाक॑पालमित्यष्टा – क॒पालम् । अ॒पश्य॑त् तम् । तम् निः । नि॒रव॑पत् ।
 अ॒वप॑त् तेन । तेनै॒व । ए॒वैनाम् ॥ ए॒नाम॑ग्नेः । अ॒ग्नेर॑धि । अधि॑ निः ।
 नि॒रक्री॑णात् । अ॒क्रीणा॑त् तस्मात् ॥ तस्मा॑दपि । अ॒प्यन्य॑देवत्याम् ॥
 अ॒न्यदे॑वत्यामालभमानः । अ॒न्यदे॑वत्यामित्यन्य – दे॒वत्याम् ॥
 आ॒लभ॑मान आ॒ग्नेय॑म् । आ॒लभ॑मान इत्या – ल॒भमा॑नः ।
 आ॒ग्नेय॑मष्टाकपालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् पु॒रस्ता॑त् ॥
 अ॒ष्टाक॑पालमित्यष्टा – क॒पालम् । पु॒रस्ता॑न् निः । नि॒र्वपे॑त् ।

व॒पेद॒ग्नेः । अ॒ग्नेरे॒व । ए॒वैना॑म् । ए॒नाम॑धि । अ॒धि नि॒ष्क्री॑य ।
नि॒ष्क्री॑या । नि॒ष्क्री॑येति॒ निः – क्री॑य । आ ल॑भते । ल॒भते॒ यत् ।

यद् वा॒युः । 7 (50/59)

T.S.3.4.3.2 - Kramam

वा॒युर् व्य॒वात् । व्य॒वात् तस्मा॑त् । व्य॒वादि॑ति वि – अ॒वात् ।
तस्मा॑द् वा॒यव्या॑ । वा॒यव्या॑ यत् । य॒दिमे॑ । इ॒मे गर्भ॑म् । इ॒मे इती॑मे ।
गर्भ॑म॒दधा॑ताम् । अ॒दधा॑ताम् तस्मा॑त् । तस्मा॑द् द्या॒वापृ॑थि॒व्या ।
द्या॒वापृ॑थि॒व्या यत् । द्या॒व्यापृ॑थि॒व्येति॑ द्या॒वा – पृ॑थि॒व्या । यथ् सोमः॑ ।
सोमः॑ प्र । प्रा॒जन॑यत् । अ॒जन॑यद्ग॒निः । अ॒ग्निर॑ग्र॒सत॑ ।
अ॒ग्र॒सत॑ तस्मा॑त् । तस्मा॑द्ग॒नीषो॑मीया । अ॒ग्नीषो॑मीया यत् ।
अ॒ग्नीषो॑मीयेत्य॒ग्नी – सो॑मीया । य॒दन॑योः । अ॒नयो॑र् विय॒त्योः ।
विय॒त्योर् वाक् । विय॒त्योरि॑ति वि – य॒त्योः । वा॒गव॑दत् । अ॒वद॑त्
तस्मा॑त् । तस्मा॑त् सार॒स्वती॑ । सा॒र॒स्वती॑ यत् । यत् प्रा॒जाप॑तिः ।
प्रा॒जाप॑तिर॒ग्नेः । प्रा॒जाप॑तिरि॒ति प्रा॒जा – प॑तिः । अ॒ग्नेर॑धि । अ॒धि
नि॒रक्री॑णात् । नि॒रक्री॑णात् तस्मा॑त् । नि॒रक्री॑णादि॒ति निः – अ॒क्री॑णात् ।
तस्मा॑त् प्रा॒जाप॑त्या । प्रा॒जाप॑त्या सा । प्रा॒जाप॑त्येति प्रा॒जा – प॑त्या ।

सा वै । वा ए॒षा । ए॒षा सर्व॑दे॒वत्या॑ । सर्व॑दे॒वत्या॑ यत् । सर्व॑दे॒वत्ये॑ति
 सर्व॑-दे॒वत्या॑ । यद॒जा । अ॒जा व॒शा । व॒शा वा॒यव्या॑म् । वा॒यव्या॑मा ।
 आ ल॒भेत॑ । ल॒भेत॑ भू॒तिकामः॑ । भू॒तिकामो॑ वा॒युः । भू॒तिकाम॑ इति
 भू॒ति - का॒मः । वा॒युर् वै । वै क्षे॑पि॒ष्ठा । क्षे॑पि॒ष्ठा दे॒वता॑ । दे॒वता॑
 वा॒युम् । वा॒युमे॒व । ए॒व स्वे॑न । स्वे॑न भा॒गधे॑ये॒न । 8 (50/60)

T.S.3.4.3.3 - Kramam

भा॒गधे॑ये॒नोप॑ । भा॒गधे॑ये॒नेति॑ भा॒ग - धे॑ये॒न । उप॑ धावति ।
 धाव॑ति सः । स ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् भू॑तिम् । भू॑तिम् गमयति ।
 गम॑यति द्या॒वापृ॑थि॒व्याम् । द्या॒वापृ॑थि॒व्यामा॑ । द्या॒वापृ॑थि॒व्यामि॑ति
 द्या॒वा - पृ॑थि॒व्याम् । आ ल॒भेत॑ । ल॒भेत॑ कृ॒षमा॑णः । कृ॒षमा॑णः
 प्र॒तिष्ठा॑का॒मः । प्र॒तिष्ठा॑का॒मो दि॒वः । प्र॒तिष्ठा॑का॒म इति॑ प्र॒तिष्ठा॑-का॒मः ।
 दि॒व ए॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै पर्ज॑न्यः । पर्ज॑न्यो व॒र्षति॑ । व॒र्षति॑
 वि । व्य॑स्याम् । अ॒स्यामो॑ष॒धयः॑ । ओष॑धयो रोहन्ति । रोह॑न्ति
 स॒मर्द्धु॑कम् । स॒मर्द्धु॑कम॒स्य । स॒मर्द्धु॑कमि॒ति सम् - अ॒र्द्धु॑कम् ।
 अ॒स्य स॒स्यम् । स॒स्यम् भ॑वति । भ॒वत्य॑ग्नी॒षोमी॑याम् ।
 अ॒ग्नी॒षोमी॑यामा । अ॒ग्नी॒षोमी॑यामि॒त्यग्नी॑ - सो॒मीया॑म् । आ ल॒भेत॑ ।

ल॒भेत॑ यः । यः का॒मये॑त । का॒मये॑तान्न॒वान् । अ॒न्न॒वान॒न्नादः॑ ।
 अ॒न्न॒वा॒नित्य॑न्न – वा॒न् । अ॒न्नादः॑ स्या॒म् । अ॒न्नाद॑ इत्य॒न्न – अ॒दः ।
 स्या॒मिति॑ । इत्य॒ग्निना॑ । अ॒ग्निनै॒व । ए॒वान्न॑म् । अ॒न्नम॑व । अ॒व रु॒न्धे ।
 रु॒न्धे सोमे॑न । सोमे॑नान्नाद्य॒म् । अ॒न्नाद्य॑म॒न्नवान् ।
 अ॒न्नाद्य॑मित्य॒न्न – अ॒द्यम् । अ॒न्न॒वा॒ने॒व । अ॒न्न॒वा॒नित्य॑न्न – वा॒न् ।
 ए॒वान्नादः॑ । अ॒न्नादो॑ भवति । अ॒न्नाद॑ इत्य॒न्न – अ॒दः ।
 भव॑ति सा॒र॒स्व॒तीम् । सा॒र॒स्व॒तीमा॑ । आ ल॒भेत॑ ।
 ल॒भेत॑ यः । य ई॒श्वरः॑ । 9 (50/60)

T.S.3.4.3.4 - Kramam

ई॒श्वरो॑ वा॒चः । वा॒चो व॑दि॒तोः । व॑दि॒तोः स॒न् । स॒न् वा॒चम् ।
 वा॒चम् न । न व॑देत् । व॑देद् वाक् । वाग् वै । वै स॒र॒स्व॒ती ।
 स॒र॒स्व॒ती स॒र॒स्व॒तीम् । स॒र॒स्व॒तीमे॒व । ए॒व स्वे॑न ।
 स्वे॑न भा॒ग॒धे॒येन॑ । भा॒ग॒धे॒येनो॑प । भा॒ग॒धे॒येने॑ति भा॒ग – धे॒येन॑ ।
 उ॒प धा॑वति । धा॒वति॑ सा । सै॒व । ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन् वा॒चम् ।
 वा॒चम् द॑धाति । द॒धाति॑ प्रा॒जाप॑त्याम् । प्रा॒जाप॑त्यामा ।
 प्रा॒जाप॑त्यामि॒ति प्रा॒जा – प॑त्याम् । आ ल॒भेत॑ । ल॒भेत॑ यः ।

यः कामयेत । कामयेतानभिजितम् । अनभिजितमभि ।
 अनभिजितमित्यनभि – जितम् । अभि जयेयम् । जयेयमिति ।
 इति प्रजापतिः । प्रजापतिः सर्वाः । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः ।
 सर्वा देवताः । देवता देवताभिः । देवताभिरेव । एवानभिजितम् ।
 अनभिजितमभि । अनभिजितमित्यनभि – जितम् । अभि जयति ।
 जयति वायव्यया । वायव्ययोपाकरोति । उपाकरोति वायोः ।
 उपाकरोतीत्युप – आकरोति । वायोरेव । एवैनाम् । एनामवरुद्ध्य ।
 अवरुद्ध्या । अवरुद्ध्येत्यव-रुद्ध्य । आ लभते । लभत आकूत्यै ।
 आकूत्यै त्वा । आकूत्या इत्या – कूत्यै । त्वा कामाय ।
 कामाय त्वा । त्वेति । 10 (50/58)

T.S.3.4.3.5 - Kramam

इत्याह । आह यथायजुः । यथायजुरेव । यथायजुरिति यथा-यजुः ।
 एवैतत् । एतत् किक्किटाकारम् । किक्किटाकारम् जुहोति ।
 किक्किटाकारमिति किक्किटा – कारम् । जुहोति किक्किटाकारेण ।
 किक्किटाकारेण वै । किक्किटाकारेणेति किक्किटा – कारेण ।
 वै ग्राम्याः । ग्राम्याः पशवः । पशवो रमन्ते । रमन्ते प्र । प्रारण्याः ।

आ॒र॒ण॒याः॑ प॒त॒न्ति॑ । प॒त॒न्ति॑ यत् । यत् कि॒क्कि॒टा॒का॒रम् । कि॒क्कि॒टा॒का॒रम्
जु॒होति॑ । कि॒क्कि॒टा॒का॒र॒मि॒ति॑ कि॒क्कि॒टा॒का॒रम् । जु॒होति॑ ग्रा॒म्याणा॑म् ।
ग्रा॒म्याणा॑म् प॒शूना॑म् । प॒शूना॑म् धृ॒त्यै॑ । धृ॒त्यै॑ प॒र्य॒ग्नौ॑ । प॒र्य॒ग्नौ॑
क्रि॒य॒मा॒णे॑ । प॒र्य॒ग्नो॒वि॒ति॑ परि॑ - अ॒ग्नौ॑ । क्रि॒य॒मा॒णे॑ जु॒होति॑ ।
जु॒होति॑ जी॒व॒न्ती॑म् । जी॒व॒न्ती॑मे॒व । ए॒वैना॑म् । ए॒ना॒ञ् सु॒व॒र्गम् ।
सु॒व॒र्गं लो॒कम् । सु॒व॒र्ग॒मि॒ति॑ सु॒वः॑ - ग॒म् । लो॒कम् ग॒म॒य॒ति॑ ।
ग॒म॒य॒ति॑ त्वम् । त्वम् तु॒रीया॑ । तु॒रीया॑ व॒शिनी॑ । व॒शिनी॑ व॒शा ।
व॒शा ऽसि॑ । अ॒सी॒ति॑ । इ॒त्या॒ह । आ॒ह दे॒व॒त्रा॑ । दे॒व॒त्रै॒व । दे॒व॒त्रे॒ति॑
दे॒व - त्रा॑ । ए॒वैना॑म् । ए॒ना॒म् ग॒म॒य॒ति॑ । ग॒म॒य॒ति॑ स॒त्याः॑ । स॒त्याः॑
स॒न्तु । स॒न्तु॑ य॒ज॒मा॒न॒स्य॑ । य॒ज॒मा॒न॒स्य॑ का॒माः॑ । का॒मा इति॑ । इ॒त्या॒ह ।
आ॒है॒षः॑ । ए॒ष वै॑ । वै का॒मः॑ । का॒मो॑ य॒ज॒मा॒न॒स्य॑ । 11 (50/57)

T.S.3.4.3.6 - Kramam

य॒ज॒मा॒न॒स्य॑ यत् । य॒द॒ना॒र्तः॑ । अ॒ना॒र्त उ॒दृ॒चम् । उ॒दृ॒चम् ग॒च्छ॒ति॑ ।
उ॒दृ॒च॒मि॒त्यु॒त् - ऋ॒चम् । ग॒च्छ॒ति॑ त॒स्मा॒त् । त॒स्मा॒दे॒वम् । ए॒व॒मा॒ह ।
आ॒हा॒जा॑ । अ॒जा ऽसि॑ । अ॒सि॒ र॒यि॒ष्ठा । र॒यि॒ष्ठे॒ति॑ ।

र॒यि॒ष्ठेति॑ र॒यि – स्था॑ । इ॒त्याह॑ । आ॒हैषु॑ । ए॒ष्वेव॑ । ए॒वैनाम्॑ । ए॒नां
 ॑लो॒केषु॑ । लो॒केषु॑ प्र॒ति । प्र॒ति ष्ठा॑पयति । स्था॒पय॑ति दि॒वि । दि॒वि ते॑ ।
 ते बृ॒हत् । बृ॒हद् भाः॑ । भा इति॑ । इ॒त्याह॑ । आ॒ह सु॒वर्गे॑ ।
 सु॒वर्ग ए॒व । सु॒वर्ग इति॑ सु॒वः – गे॑ । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै लो॒के ।
 लो॒के ज्योतिः॑ । ज्योति॑र् दधाति । द॒धाति॑ तन्तु॒म् । तन्तु॑म् तन्वन् ।
 तन्वन् रज॑सः । रज॑सो भा॒नुम् । भा॒नुम॑नु । अ॒न्विहि॑ । इ॒हीति॑ ।
 इ॒त्याह॑ । आ॒हेमा॑न् । इ॒माने॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै लो॒कान् ।
 लो॒कान् ज्योति॑ष्मतः । ज्योति॑ष्मतः करोति । क॒रोत्य॑नु॒ल्बण॑म् ।
 अ॒नु॒ल्बणं॑ व॒यत॑ । व॒यत॑ जो॒गुवाम्॑ । जो॒गुवा॑मपः । अ॒प इति॑ ।
 इ॒त्याह॑ । 12 (50/53)

T.S.3.4.3.7 - Kramam

आ॒ह यत् । य॒देव॑ । ए॒व य॒ज्ञे । य॒ज्ञ उ॒ल्बण॑म् । उ॒ल्बण॑म् क्रि॒यते॑ ।
 क्रि॒यते॑ तस्य॑ । तस्यै॒व । ए॒वैषा॑ । ए॒षा शान्तिः॑ । शान्ति॑र् म॒नुः ।
 म॒नुर् भव॑ । भव॑ जन॒य । जन॒या दै॒व्यम्॑ । दै॒व्यम्॑ जन॒म् । जन॑मिति॑ ।
 इ॒त्याह॑ । आ॒ह मा॒नव्यः॑ । मा॒नव्यो॑ वै । वै प्र॒जाः । प्र॒जा स्ताः॑ ।
 प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । ता ए॒व । ए॒वाद्याः॑ । आ॒द्याः॑ कुरु॑ते ।

कुरु॑ते॒ मन॑सः । मन॑सो ह॒विः । ह॒विर॑सि । अ॒सीति॑ । इत्या॑ह ।
 आ॒ह स्व॒गाकृ॑त्यै । स्व॒गाकृ॑त्यै गा॒त्राणा॑म् । स्व॒गाकृ॑त्या इति॑
 स्व॒गा - कृ॑त्यै । गा॒त्राणा॑म् ते । ते गा॒त्रभा॑जः । गा॒त्रभा॑जो भूया॑स्म ।
 गा॒त्रभा॑ज इति॑ गा॒त्र - भा॑जः । भूया॑स्मेति॑ । इत्या॑ह । आ॒हाशि॑षम् ।
 आ॒शिष॑मेव । आ॒शिष॑मित्या॑ - शि॒षम् । ए॒वैता॑म् । ए॒तामा॑ ।
 आ शा॑स्ते । शा॑स्ते तस्यै॑ । तस्यै॑ वै । वा ए॒तस्याः॑ । ए॒तस्या॑ एक॑म् ।
 एक॑मेव । ए॒वादे॑वय॒जन॑म् । अ॒देव॑य॒जनं॑ यत् ।
 अ॒देव॑य॒जन॑मित्य॒देव॑-य॒जन॑म् । यदा॑ल॒ब्धायाम्॑ । आ॒ल॒ब्धायाम॑भ्रः ( ) ।
 आ॒ल॒ब्धायामित्या॑ - ल॒ब्धायाम्॑ । अ॒भ्रो भ॑वति । 13 (50/56)

T.S.3.4.3.8 - Kramam

भ॑वति यत् । यदा॑ल॒ब्धायाम्॑ । आ॒ल॒ब्धायाम॑भ्रः ।
 आ॒ल॒ब्धायामित्या॑ - ल॒ब्धायाम्॑ । अ॒भ्रः स्या॑त् । स्या॒दप्सु॑ ।
 अ॒प्सु वा॑ । अ॒प्स्वि॒त्यप् - सु॑ । वा प्र॒वेश॑येत् । प्र॒वेश॑येथ् सर्वा॑म् ।
 प्र॒वेश॑येदिति॑ प्र - वे॒शये॑त् । सर्वा॑ वा॑ । वा प्र॑ । प्रा॒श्जी॑यात् ।
 अ॒श्जी॑याद् यत् । यदा॑प्सु । अ॒प्सु प्र॒वेश॑येत् । अ॒प्स्वि॒त्यप् - सु॑ ।

प्र॒वेश॑येद् य॒ज्ञवे॑शसम् । प्र॒वेश॑येदिति प्र – वे॒शये॑त् । य॒ज्ञवे॑शसम्
 कुर्या॑त् । य॒ज्ञवे॑शसमि॒ति य॒ज्ञ – वे॒शसम् । कुर्या॑थ॒ सर्वा॑म् ।
 सर्वा॑मेव । ए॒व प्र । प्रा॒श्नी॑यात् । अ॒श्नी॒यादि॒न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यमे॒व ।
 ए॒वात्म॑न् । आ॒त्मन् ध॑त्ते । ध॒त्ते सा । सा वै । वा ए॒षा । ए॒षा
 त्रया॑णाम् । त्रया॑णामे॒व । ए॒वाव॑रुद्धा । अ॒वरुद्धा॑ स॒म्व॑त्स॒रस॑दः ।
 अ॒वरुद्धे॑त्य॒व – रुद्धा॑ । स॒म्व॑त्स॒रस॑दः स॒हस्र॑या॒जिनः॑ ।
 स॒म्व॑त्स॒रस॑द इति स॒म्व॑त्स॒रस॑दः । स॒हस्र॑या॒जिनो॑ गृ॒हमे॑धि॒नः ।
 स॒हस्र॑या॒जिन इति॑ स॒हस्र॑ – या॒जिनः॑ । गृ॒हमे॑धि॒नस्ते॑ । गृ॒हमे॑धि॒न
 इति॑ गृ॒हमे॑धि॒नः । त ए॒व । ए॒वैत॑या । ए॒तया॑ यजे॒रन् । यजे॒रन्
 तेषा॑म् । तेषा॑मे॒व । ए॒वैषा॑ । ए॒षा ऽप्ता॑ । आ॒प्तेत्या॑प्ता ॥ 14 (42/52)

(यथ् – स्वेन – सारस्वतीमा लभेत यः – कामाय त्वा – कामो –

ऽप इत्य – श्रो – द्विचत्वारिंशच्च) (A3)

T.S.3.4.4.1 - Kramam

चि॒त्तम् च॑ । च॒ चि॒त्तिः॑ । चि॒त्तिश्च॑ । चा॒कू॒तम् । आ॒कू॒तम् च॑ ।
 आ॒कू॒तमि॒त्या – कू॒तम् । चा॒कू॒तिः॑ । आ॒कू॒तिश्च॑ ।
 आ॒कू॒तिरि॒त्या – कू॒तिः॑ । च॒ वि॒ज्ञा॑तम् । वि॒ज्ञा॑तम् च॑ ।

वि॒ज्ञा॒तमि॒ति वि - ज्ञा॒तम् । च वि॒ज्ञान॑म् । वि॒ज्ञानं॑ च । वि॒ज्ञानमि॒ति
 वि - ज्ञान॑म् । च मनः॑ । मनश्च॑ । च शक्वरीः॑ । शक्वरीश्च॑ ।
 च दर्शः॑ । दर्शश्च॑ । च पूर्ण॑मासः । पूर्ण॑मासश्च । पूर्ण॑मास इति॑
 पूर्ण - मासः॑ । च बृ॒हत् । बृ॒हच् च । च रथ॑न्तरम् । रथ॑न्तरम् च ।
 रथ॑न्तरमि॒ति रथं - तर॑म् । च प्रजा॑पतिः । प्रजा॑पतिर् जयान् ।
 प्रजा॑पतिरि॒ति प्रजा-पतिः॑ । जया॑निन्द्राय । इन्द्राय॑ वृष्णे॑ । वृष्णे॑ प्र ।
 प्राय॑च्छत् । अ॒यच्छ॑दु॒ग्रः । उ॒ग्रः पृ॒तना॑ज्येषु । पृ॒तना॑ज्येषु तस्मै॑ ।
 तस्मै॑ वि॒शः । वि॒शः सम् । सम॑नमन्त । अ॒नमन्त॑ सर्वाः ।
 सर्वाः सः । स उ॒ग्रः । उ॒ग्रः सः । स हि । हि ह॒व्यः । ह॒व्यो ब॒भूव॑ ।
 ब॒भूव॑ दे॒वा॒सु॒राः । दे॒वा॒सु॒राः सम्॑य॒त्ताः । दे॒वा॒सु॒रा इति॑
 देव - अ॒सु॒राः । सम्॑य॒त्ता आ॒सन् । सम्॑य॒त्ता इति॑ सं - य॒त्ताः ।
 आ॒सन्थ् सः । स इन्द्रः॑ । इन्द्रः॑ प्रजा॑पतिम् । प्रजा॑पतिमु॒प ( ) ।
 प्रजा॑पतिमि॒ति प्रजा - पति॑म् । उपा॑धावत् । अ॒धा॒वत् तस्मै॑ । तस्मा॑
 ए॒तान् । ए॒तान् जया॑न् । जया॑न् प्र । प्राय॑च्छत् । अ॒यच्छ॑त् तान् ।
 तान॑जुहोत् । अ॒जुहो॑त् ततः॑ । ततो॑ वै । वै दे॒वाः । दे॒वा अ॒सुरान् ।

असुरानजयन् । अजयन् यत् । यदजयन् । अजयन् तत् ।
तज् जयानाम् । जयानाम् जयत्वम् । जयत्वञ् स्पृष्टमानेन ।
जयत्वमिति जय – त्वम् । स्पृष्टमानेनैते । एते होतव्याः ।
होतव्या जयति । जयत्येव । एव ताम् । ताम् पृतनाम् ।
पृतनामिति पृतनाम् ॥ 15 (75/86)

(उप – पञ्चविंशतिश्च) (A4)

T.S.3.4.5.1 - Kramam

अग्निर् भूतानाम् । भूतानामधिपतिः । अधिपतिः सः ।
अधिपतिरित्यधि-पतिः । स मा । मा ऽवतु । अवत्विन्द्रः ।
इन्द्रो ज्येष्ठानाम् । ज्येष्ठानां यमः । यमः पृथिव्याः । पृथिव्या वायुः ।
वायुरन्तरिक्षस्य । अन्तरिक्षस्य सूर्यः । सूर्यो दिवः । दिवश्चन्द्रमाः ।
चन्द्रमा नक्षत्राणाम् । नक्षत्राणाम् बृहस्पतिः । बृहस्पतिर् ब्रह्मणः ।
ब्रह्मणो मित्रः । मित्रः सत्यानाम् । सत्यानां वरुणः । वरुणो ऽपाम् ।
अपाञ् समुद्रः । समुद्रः स्रोत्यानाम् । स्रोत्यानामन्नम् ।
अन्नञ् साम्राज्यानाम् । साम्राज्यानामधिपतिः । साम्राज्यानामिति
साम् – राज्यानाम् । अधिपति तत् । अधिपतीत्यधि – पति । तन्मा ।

मा ऽवतु । अवतु सोमः । सोम ओषधीनाम् । ओषधीनां सविता ।
 सविता प्रसवानाम् । प्रसवानां रुद्रः । प्रसवानामिति प्र - सवानाम् ।
 रुद्रः पशूनाम् । पशूनाम् त्वष्टा । त्वष्टा रूपाणाम् । रूपाणां विष्णुः ।
 विष्णुः पर्वतानाम् । पर्वतानां मरुतः । मरुतो गणानाम् ।
 गणानामधिपतयः । अधिपतयस्ते । अधिपतय इत्यधि-पतयः । ते मा ।
 मा ऽवन्तु । अवन्तु पितरः । पितरः पितामहाः । पितामहाः परे ।
 परे ऽवरे ( ) । अवरे तताः । ततास्ततामहाः । ततामहा इह । इह मा ।
 मा ऽवत । अवतेत्यवत ॥ अस्मिन् ब्रह्मन् । ब्रह्मन् अस्मिन् ।
 अस्मिन् क्षत्रे । क्षत्रे ऽस्याम् । अस्यामाशिषि । आशिष्यस्याम् ।
 आशिषीत्या - शिषि । अस्याम् पुरोधायाम् । पुरोधायामस्मिन् ।
 पुरोधायामिति पुरः - धायाम् । अस्मिन् कर्मन् । कर्मन् अस्याम् ।
 अस्याम् देवहूत्याम् । देवहूत्यामिति देव - हूत्याम् ॥ 16 (67/74)

(अवरे - सप्तदश च) (A5)

T.S.3.4.6.1 - Kramam

देवा वै । वै यत् । यद् यज्ञे । यज्ञे ऽकुर्वत । अकुर्वत तत् ।
 तदसुराः । असुरा अकुर्वत । अकुर्वत ते । ते देवाः । देवा एतान् ।

ए॒तान॑भ्या॒तानान् । अ॒भ्या॒तानान॑पश्यन् ।
 अ॒भ्या॒तानानि॑त्यभि – आ॒तानान् । अ॒पश्यन्॑ तान् । तान॑भ्या॒तन्वत॑ ।
 अ॒भ्या॒तन्वत॑ यत् । अ॒भ्या॒तन्वते॑त्यभि – आ॒तन्वत॑ । यद् दे॒वाना॑म् ।
 दे॒वाना॑म् कर्म॑ । कर्मा॑सीत् । आसी॒दार्द्ध्यत॑ । आर्द्ध्यत॑ तत् । तद् यत् ।
 यद॑सुरा॒णाम् । अ॒सुरा॒णाम् न । न तत् । तदा॑र्द्ध्यत । आर्द्ध्यत॑ येन॑ ।
 येन॑ कर्म॑णा । कर्म॑णेश्सीत् । ई॒श्वर्ये॑त् तत्र॑ । तत्र॑ हो॒तव्याः॑ । हो॒तव्या॑
 ऋ॒द्ध्नोति॑ । ऋ॒द्ध्नोत्ये॒व । ए॒व तेन॑ । तेन॑ कर्म॑णा । कर्म॑णा यत् ।
 यद् विश्वे॑ । विश्वे॑ दे॒वाः । दे॒वाः स॒मभ॑रन् । स॒मभ॑रन् तस्मा॑त् ।
 स॒मभ॑रन्निति॑ सं-अ॒भरन् । तस्मा॑द॒भ्या॒तानाः॑ । अ॒भ्या॒ताना॑ वै॒श्वदे॒वाः ।
 अ॒भ्या॒ताना॑ इत्यभि – आ॒तानाः॑ । वै॒श्वदे॒वा यत् । वै॒श्वदे॒वा इति॑
 वै॒श्व – दे॒वाः । यत् प्र॒जाप॑तिः । प्र॒जाप॑तिर् ज॒यान् ।
 प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा – प॑तिः । ज॒यान् प्र॑ । प्राय॑च्छत् । अय॑च्छत्
 तस्मा॑त् । तस्मा॑ज् ज॒याः । ज॒याः प्रा॒जाप॑त्याः । प्रा॒जाप॑त्या यत् ।
 प्रा॒जाप॑त्या इति॑ प्रा॒जा – प॑त्याः । 17 (50/57)

T.S.3.4.6.2 - Kramam

यद् रा॒ष्ट्र॒भृ॒द्भिः॑ । रा॒ष्ट्र॒भृ॒द्भी॑ रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्र॒भृ॒द्भि॒रिति॑ रा॒ष्ट्र॒भृ॒त्-भिः॑ ।
 रा॒ष्ट्र॒मा । आ ऽद॒दत् । अ॒द॒दत् तत् । तद् रा॒ष्ट्र॒भृ॒ताम् । रा॒ष्ट्र॒भृ॒ताम्
 रा॒ष्ट्र॒भृ॒त्वम् । रा॒ष्ट्र॒भृ॒ता॒मिति॑ रा॒ष्ट्र - भृ॒ताम् । रा॒ष्ट्र॒भृ॒त्वम् ते ।
 रा॒ष्ट्र॒भृ॒त्व॒मिति॑ रा॒ष्ट्र॒भृ॒त् - त्वम् । ते दे॒वाः । दे॒वा अ॒भ्या॒ता॒नैः ।
 अ॒भ्या॒ता॒नैर॒सुरा॒न् । अ॒भ्या॒ता॒नैरि॒त्यभि॑-आ॒ता॒नैः । अ॒सुरा॒नभ्या॑त॒न्वत् ।
 अ॒भ्या॒त॒न्वत् ज॒यैः॑ । अ॒भ्या॒त॒न्व॒तेत्य॑भि - आ॒त॒न्वत् । ज॒यै रज॑यन् ।
 अ॒ज॒यन् रा॒ष्ट्र॒भृ॒द्भिः॑ । रा॒ष्ट्र॒भृ॒द्भी॑ रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्र॒भृ॒द्भि॒रिति॑
 रा॒ष्ट्र॒भृ॒त् - भिः॑ । रा॒ष्ट्र॒मा । आ ऽद॒दत् । अ॒द॒दत् यत् । यद् दे॒वाः ।
 दे॒वा अ॒भ्या॒ता॒नैः । अ॒भ्या॒ता॒नैर॒सुरा॒न् । अ॒भ्या॒ता॒नैरि॒त्यभि॑-आ॒ता॒नैः ।
 अ॒सुरा॒नभ्या॑त॒न्वत् । अ॒भ्या॒त॒न्वत् तत् । अ॒भ्या॒त॒न्व॒तेत्य॑भि-आ॒त॒न्वत् ।
 तद॒भ्या॒ता॒ना॒नाम् । अ॒भ्या॒ता॒ना॒नाम॑भ्या॒ता॒न॒त्वम् ।
 अ॒भ्या॒ता॒ना॒नामि॒त्यभि॑ - आ॒ता॒ना॒नाम् । अ॒भ्या॒ता॒न॒त्वं य॑त् ।
 अ॒भ्या॒ता॒न॒त्वमि॒त्यभ्या॑ता॒न - त्वम् । यज् ज॒यैः॑ । ज॒यैर॒ज॒यन् ।
 अ॒ज॒यन् तत् । तज् ज॒या॒नाम् । ज॒या॒नाम् ज॒य॒त्वम् । ज॒य॒त्वं य॑त् ।
 ज॒य॒त्व॒मिति॑ ज॒य - त्वम् । यद् रा॒ष्ट्र॒भृ॒द्भिः॑ । रा॒ष्ट्र॒भृ॒द्भी॑ रा॒ष्ट्रम् ।

राष्ट्रभृद्भि॑रिति॑ राष्ट्रभृ॒त् – भिः॑ । राष्ट्र॒मा । आ ऽद॑दत् । अद॑दत् तत् ।
 तद् राष्ट्र॒भृता॑म् । राष्ट्र॒भृता॑ ऽ राष्ट्र॒भृत्व॑म् । राष्ट्र॒भृता॑मिति॑ राष्ट्र॒भृता॑म् ।
 राष्ट्र॒भृत्व॑म् ततः॑ । राष्ट्र॒भृत्व॑मिति॑ राष्ट्रभृ॒त् – त्वम् । ततो॑ दे॒वाः । दे॒वा
 अ॒भवन् । अ॒भवन् परा॑ । परा॑ ऽसु॒राः । अ॒सु॒रा यः । यो भ्रातृ॑व्यवान् ।
 भ्रातृ॑व्यवान् स्यात् । भ्रातृ॑व्यवा॒निति॑ भ्रातृ॑व्य – वा॒न् । स्याथ् सः ( ) ।
 स ए॒तान् । ए॒तान् जुहु॑यात् । जुहु॑याद॒भ्याता॑नैः । अ॒भ्याता॑नैरेव ।
 अ॒भ्याता॑नैरित्य॒भि – आ॒ता॒नैः । ए॒व भ्रातृ॑व्यान् । भ्रातृ॑व्या॒नभ्या॑तनुते ।
 अ॒भ्यात॑नुते जयैः॑ । अ॒भ्यात॑नुत इत्य॒भि – आ॒तनु॑ते । जयै॑र् जयति ।
 जयति॑ राष्ट्र॒भृद्भिः॑ । राष्ट्र॒भृद्भी राष्ट्र॒म् । राष्ट्र॒भृद्भि॑रिति॑
 राष्ट्रभृ॒त् – भिः॑ । राष्ट्र॒मा । आ द॑त्ते । द॑त्ते भवति॑ । भव॑त्यात्म॒ना ।
 आ॒त्म॒ना परा॑ । परा॑ ऽस्य । अ॒स्य भ्रातृ॑व्यः । भ्रातृ॑व्यो भवति॑ ।
 भव॑तीति॑ भवति ॥ 18 (68/86)

(प्राजापत्याः – सोऽ – षादश च) (A6)

T.S.3.4.7.1 - Kramam

ऋ॒ता॒षाड् ऋ॒त॒धा॒मा । ऋ॒त॒धा॒मा ऽग्निः॑ । ऋ॒त॒धा॒मेत्यृ॑त – धा॒मा ।
 अ॒ग्निर् गन्ध॑र्वः । गन्ध॑र्वस्तस्य । तस्यौष॑धयः ।

ओष॑धयो ऽप्सर॑सः । अप॑सरस ऊ॒र्जः । ऊ॒र्जो॑ नाम । नाम॑ सः ।
 स इ॒दम् । इ॒दम् ब्र॑ह्म । ब्र॑ह्म क्ष॒त्रम् । क्ष॒त्रम् पा॑तु । पा॒तु ताः ।
 ता इ॒दम् । इ॒दम् ब्र॑ह्म । ब्र॑ह्म क्ष॒त्रम् । क्ष॒त्रम् पा॑न्तु । पा॒न्तु तस्मै॑ ॥
 तस्मै॑ स्वाहा ॥ स्वाहा॑ ताभ्यः । ताभ्यः॑ स्वाहा ॥ स्वाहा॑ स॒ंहितः॑ ।
 स॒ंहितो॑ विश्व॑सामा । स॒ंहित॑ इति सं-हितः । विश्व॑सामा सूर्यः॑ ।
 विश्व॑सामेति विश्व - सामा । सूर्यो॑ गन्धर्वः । गन्धर्व॑स्तस्य ।
 तस्य॑ मरीचयः । मरीचयो॑ ऽप्सरसः । अप॑सरस आयुवः ।
 आयुवः॑ सुषु॒म्नः । आयुव॑ इत्या - युवः । सुषु॒म्नः सूर्य॑रश्मिः ।
 सुषु॒म्न इति॑ सु - सु॒म्नः । सूर्य॑रश्मिश्चन्द्र॒माः । सूर्य॑रश्मिरिति
 सूर्य - रश्मिः । चन्द्र॒मा गन्धर्वः । गन्धर्व॑स्तस्य । तस्य॑ नक्षत्राणि ।
 नक्षत्रा॑ण्यप्सरसः । अप॑सरसो बे॒कुरयः॑ । बे॒कुरयो॑ भुज्युः । भुज्युः
 सु॒पर्णः । सु॒पर्णो॑ यज्ञः । सु॒पर्ण इति॑ सु - पर्णः । यज्ञो॑ गन्धर्वः ।
 गन्धर्व॑स्तस्य । तस्य॑ दक्षिणाः । दक्षिणा॑ अप॑सरसः । अप॑सरसः
 स्त॒वाः । स्त॒वाः प्र॒जाप॑तिः । प्र॒जाप॑तिर् विश्व॑कर्मा ।

प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति॒ प्र॒जा – प॒तिः । वि॒श्व॒क॒र्मा॒ मनः ।

वि॒श्व॒क॒र्मे॒ति॒ वि॒श्व – क॒र्मा । मनो॑ गन्धर्वः । 19 (50/59)

T.S.3.4.7.2 - Kramam

गन्ध॑र्वस्तस्य । तस्य॑र्.ख्.सामानि॑ । ऋ॒ख्.सामान्य॑प्सरसः ।

ऋ॒ख्.सामानी॑त्यृक् – सामानि॑ । अ॒प्सर॒सो वह॑यः । वह॑य इ॒षि॒रः ।

इ॒षि॒रो वि॒श्वव्य॑चाः । वि॒श्वव्य॑चा वा॒तः । वि॒श्वव्य॑चा इति॑

वि॒श्व – व्य॑चाः । वा॒तो गन्ध॑र्वः । गन्ध॑र्वस्तस्य । तस्या॑पः ।

आपो॑ऽप्सरसः । अ॒प्सर॒सो मु॒दाः । मु॒दा भुव॑नस्य । भुव॑नस्य प॒ते ।

प॒ते यस्य॑ । यस्य॑ ते । त॒ उप॑रि । उप॑रि गृ॒हाः । गृ॒हा इ॒ह । इ॒ह च॑ ।

चेति॑ च ॥ स॒ नः । नो॒ रा॒स्व । रा॒स्वाज्या॑निम् । अ॒ज्या॑निꣳ रा॒यः ।

रा॒यस्पोष॑म् । पोषꣳ सु॒वीर्य॑म् । सु॒वीर्यꣳ स॒म्व॑त्सरीणा॑म् ।

सु॒वीर्य॑मिति॑ सु – वीर्य॑म् । स॒म्व॑त्सरीणाꣳ स्व॒स्तिम् ।

स॒म्व॑त्सरीणामिति॑ स॒म्व॑त्सरीणाꣳ स्व॒स्तिमिति॑ स्व॒स्तिम् ॥

प॒रमे॑ष्ठ्यधि॑पतिः । अधि॑पतिर् मृ॒त्युः । अधि॑पतिरित्यधि॑ – प॒तिः ।

मृ॒त्युर् गन्ध॑र्वः । गन्ध॑र्वस्तस्य । तस्य॑ वि॒श्वम् । वि॒श्वम॑प्सरसः ।

अ॒प्सर॒सो भुवः॑ । भुवः॑ सु॒क्षि॒तिः । सु॒क्षि॒तिः सु॒भूतिः॑ ।

सु॒क्षि॒तिरि॒ति सु॒ - क्षि॒तिः । सु॒भू॒तिर् भ॒द्र॒कृ॒त् । सु॒भू॒तिरि॒ति
सु॒ - भू॒तिः । भ॒द्र॒कृ॒त् सु॒व॒र्वान् । भ॒द्र॒कृ॒दि॒ति भ॒द्र - कृ॒त् ।
सु॒व॒र्वान् प॒र्जन्यः॑ । सु॒व॒र्वानि॒ति सु॒वः - वान् । प॒र्जन्यो॑ गन्धर्वः ।
गन्धर्वस्तस्य । तस्य वि॒द्युतः॑ । वि॒द्युतो॑ ऽप्सरसः । वि॒द्युत॑ इति
वि - द्युतः । अ॒प्सर॒सो रुचः॑ । रुचो॑ दू॒रेहे॑तिः । दू॒रेहे॑तिरमृ॒डयः॑ ( ) ।
दू॒रेहे॑तिरिति दू॒रे - हे॒तिः । अ॒मृ॒डयो॑ मृ॒त्युः । 20 (50/61)

T.S.3.4.7.3 - Kramam

मृ॒त्युर् गन्धर्वः॑ । गन्धर्वस्तस्य । तस्य प्र॒जाः । प्र॒जा अ॒प्सर॒सः ।
प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अ॒प्सर॒सो भी॒रुवः॑ । भी॒रुवश्चा॒रुः । चा॒रुः
कृ॒पण॑का॒शी । कृ॒पण॑का॒शी का॒मः । कृ॒पण॑का॒शीति॑ कृ॒पण॑-का॒शी ।
का॒मो गन्धर्वः॑ । गन्धर्वस्तस्य । तस्याध॒यः । आ॒धयो॑ ऽप्सरसः ।
आ॒धय॑ इत्या - धयः । अ॒प्सर॒सः शो॒चय॑न्तीः । शो॒चय॑न्तीर् नाम ।
नाम॑ सः । स इ॒दम् । इ॒दम् ब्र॒ह्म । ब्र॒ह्म क्ष॒त्रम् । क्ष॒त्रम् पा॒तु ।
पा॒तु ताः । ता इ॒दम् । इ॒दम् ब्र॒ह्म । ब्र॒ह्म क्ष॒त्रम् । क्ष॒त्रम् पा॒न्तु ।
पा॒न्तु तस्मै॑ । तस्मै॑ स्वाहा । स्वाहा ताभ्यः । ताभ्यः स्वाहा ।
स्वाहा॑ सः । स नः । नो॒ भुव॑नस्य । भुव॑नस्य प॒ते । प॒ते यस्य॑ ।

यस्य॑ ते । त॒ उप॒रि॑ । उप॒रि॑ गृ॒हाः । गृ॒हा इ॒ह । इ॒ह च॑ । चेति॑ च ॥
 उ॒रु ब्र॒ह्म॒णे । ब्र॒ह्म॒णे ऽस्मै॑ । अ॒स्मै क्ष॒त्राय॑ । क्ष॒त्राय॑ म॒हि ।
 म॒हि श॒र्म । श॒र्म यच्छ॑ । यच्छेति॑ यच्छ ॥ 21 (46/49)

(मनो॑ – ऽमृ॒डयः॑ – षट्चत्वारि॑ंशच्च) (A7)

T.S.3.4.8.1 - Kramam

रा॒ष्ट्र॒का॒माय॑ हो॒तव्याः॑ । रा॒ष्ट्र॒का॒मायेति॑ रा॒ष्ट्र-का॒माय॑ । हो॒तव्या॑ रा॒ष्ट्रम् ।
 रा॒ष्ट्रं वै॑ । वै रा॒ष्ट्रभृ॑तः । रा॒ष्ट्रभृ॑तो रा॒ष्ट्रेण॑ । रा॒ष्ट्रभृ॑त इति॑ रा॒ष्ट्र-भृ॑तः ।
 रा॒ष्ट्रेणै॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्रम॒व । अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे
 रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्रमे॒व । ए॒व भ॒वति॑ । भ॒वत्या॑त्म॒ने । आ॒त्म॒ने हो॒तव्याः॑ ।
 हो॒तव्या॑ रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्रं वै॑ । वै रा॒ष्ट्रभृ॑तः । रा॒ष्ट्रभृ॑तो रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्रभृ॑त
 इति॑ रा॒ष्ट्र - भृ॑तः । रा॒ष्ट्रम् प्र॒जा । प्र॒जा रा॒ष्ट्रम् । प्र॒जेति॑ प्र - जा ।
 रा॒ष्ट्रम् प॒शवः॑ । प॒शवो॑ रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्रं य॑त् । यच्छे॑ष्टः । श्रे॑ष्ठो भ॒वति॑ ।
 भ॒वति॑ रा॒ष्ट्रेण॑ । रा॒ष्ट्रेणै॒व । ए॒व रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्रम॒व । अ॒व रु॒न्धे ।
 रु॒न्धे व॒सिष्ठः॑ । व॒सिष्ठः॑ स॒मा॒ना॒नाम् । स॒मा॒ना॒नाम् भ॒वति॑ । भ॒वति॑
 ग्रा॒म॒का॒माय॑ । ग्रा॒म॒का॒माय॑ हो॒तव्याः॑ । ग्रा॒म॒का॒मायेति॑ ग्रा॒म-का॒माय॑ ।
 हो॒तव्या॑ रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्रं वै॑ । वै रा॒ष्ट्रभृ॑तः । रा॒ष्ट्रभृ॑तो रा॒ष्ट्रम् ।

राष्ट्र॑भृ॒त इति॑ रा॒ष्ट्र - भृ॒तः । रा॒ष्ट्रꣳ स॒जा॒ताः । स॒जा॒ता रा॒ष्ट्रेण॑ ।
 स॒जा॒ता इति॑ स - जा॒ताः । रा॒ष्ट्रेणै॒व । ए॒वास्मै॑ ॥ अ॒स्मै रा॒ष्ट्रम् ।
 रा॒ष्ट्रꣳ स॒जा॒तान् । स॒जा॒तानव॑ । स॒जा॒तानिति॑ स - जा॒तान् ।
 अव॑ रुन्धे । रुन्धे॑ ग्रा॒मी । ग्रा॒म्येव॑ । 22 (50/58)

T.S.3.4.8.2 - Kramam

ए॒व भव॑ति । भव॑त्यधि॒दे॒वने॑ । अधि॒दे॒वने॑ जु॒होति॑ । अधि॒दे॒वने॑
 इत्य॑धि - दे॒वने॑ । जु॒होत्य॑धि॒दे॒वने॑ । अधि॒दे॒वने॑ ए॒व । अधि॒दे॒वने॑
 इत्य॑धि - दे॒वने॑ । ए॒वास्मै॑ ॥ अ॒स्मै स॒जा॒तान् । स॒जा॒तानव॑ ।
 स॒जा॒तानिति॑ स - जा॒तान् । अव॑ रुन्धे । रुन्धे॑ ते । त ए॒नम् ।
 ए॒नमव॑रुद्धाः । अव॑रुद्धा॒ उप॑ । अव॑रुद्धा॒ इत्य॑व - रुद्धाः ।
 उप॑ तिष्ठन्ते । तिष्ठ॑न्ते रथ॒मुखे॑ । रथ॒मुख॑ ओज॒स्काम॑स्य ।
 रथ॒मुख॑ इति॑रथ - मुखे॑ । ओज॒स्काम॑स्य हो॒तव्याः॑ ॥
 ओज॒स्काम॑स्येत्यो॒जः - का॒मस्य॑ । हो॒तव्या॑ ओजः । ओजो॑ वै ।
 वै रा॒ष्ट्रभृ॒तः । रा॒ष्ट्रभृ॒त ओजः॑ । रा॒ष्ट्रभृ॒त इति॑ रा॒ष्ट्र - भृ॒तः ।
 ओजो॑ रथः । रथ॑ ओज॒सा । ओज॒सैव॑ । ए॒वास्मै॑ ॥
 अ॒स्मा ओजः॑ । ओजो॑ ऽव॑ । अव॑ रुन्धे । रुन्धे॑ ओज॒स्वी ।

ओ॒ज॒स्व्ये॒व । ए॒व भ॒वति॑ । भ॒वति॑ यः । यो रा॒ष्ट्रात् । रा॒ष्ट्राद॒प॒भू॒तः ।
 अ॒प॒भू॒तः स्यात् । अ॒प॒भू॒त इत्य॑प – भू॒तः । स्यात् तस्मै॑ ॥
 तस्मै॑ हो॒त॒व्याः । हो॒त॒व्या याव॑न्तः । याव॑न्तो ऽस्य । अ॒स्य र॒थाः ॥
 र॒थाः स्युः । स्यु॑स्तान् । तान् ब्रू॒यात् । ब्रू॒याद् यु॒ङ्ध्वम् ।
 यु॒ङ्ध्वमि॑ति । इति॑ रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्रमे॒व । ए॒वास्मै॑ ॥ अ॒स्मै यु॒नक्ति॑ ।
 यु॒न॒क्त्याहु॑तयः । 23 (50/58)

T.S.3.4.8.3 - Kramam

आहु॑तयो वै । आहु॑तय इत्या – हु॒तयः॑ । वा ए॒तस्य॑ ।
 ए॒तस्या॑क्लृप्ताः । अ॒क्लृप्ता॑ यस्य । यस्य॑ रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्रम् न ।
 न क॒ल्पते॑ । क॒ल्पते॑ स्वर॒थस्य॑ । स्वर॒थस्य॑ दक्षि॒णम् । स्वर॒थस्ये॑ति
 स्व – र॒थस्य॑ । दक्षि॒णम् च॒क्रम् । च॒क्रम् प्र॒वृह्य॑ । प्र॒वृह्य॑ ना॒डीम् ।
 प्र॒वृह्ये॑ति प्र – वृह्य॑ । ना॒डीम॒भि । अ॒भि जुहु॑यात् । जुहु॑यादाहु॒तीः ।
 आहु॑तीरेव । आहु॑तीरित्या – हु॒तीः । ए॒वास्य॑ । अ॒स्य क॒ल्पय॑ति ।
 क॒ल्पय॑ति ताः । ता अ॒स्य । अ॒स्य क॒ल्पमा॑नाः । क॒ल्पमा॑ना रा॒ष्ट्रम् ।
 रा॒ष्ट्रम॑नु । अनु क॒ल्पते॑ । क॒ल्पते॑ स॒ङ्ग्रामे॑ । स॒ङ्ग्रामे॑ स॒म्य॑त्ते ।
 स॒ङ्ग्राम॑ इति॑ सं – ग्रामे॑ । स॒म्य॑त्ते हो॒त॒व्याः ॥

सम्य॑त्त इति॑ सं - य॒त्ते । हो॒तव्या॑ रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्रं वै॑ । वै रा॒ष्ट्रभृ॑तः ।
 रा॒ष्ट्रभृ॑तो रा॒ष्ट्रे । रा॒ष्ट्रभृ॑त इति॑ रा॒ष्ट्र - भृ॑तः । रा॒ष्ट्रे ख॒लु । ख॒लु वै॑ ।
 वा ए॒ते । ए॒ते व्या॑यच्छन्ते । व्या॑यच्छन्ते ये । व्या॑यच्छन्त इति॑
 वि - आ॑यच्छन्ते । ये स॒ङ्ग्रा॒मम् । स॒ङ्ग्रा॒मꣳ स॒म्य॑न्ति ।
 स॒ङ्ग्रा॒ममि॑ति स॒म - ग्रा॒मम् । स॒म्य॑न्ति यस्य॑ । स॒म्य॑न्तीति॑
 सं-य॑न्ति । यस्य॑ पूर्॒वस्य॑ । पूर्॒वस्य॑ जुह॑ति । जुह॑ति सः । स ए॒व ।
 ए॒व भ॑वति । भ॑वति ज॒यति॑ । ज॒यति॑ तम् । तꣳ स॒ङ्ग्रा॒मम् ।
 स॒ङ्ग्रा॒मम् मा॑न्धुकः । स॒ङ्ग्रा॒ममि॑ति स॒म - ग्रा॒मम् ।
 मा॑न्धुक इ॒ध्मः । इ॒ध्मो भ॑वति । 24 (50/61)

T.S.3.4.8.4 - Kramam

भ॒वत्य॑ङ्गाराः । अ॒ङ्गारा॑ ए॒व । ए॒व प्र॑तिवेष्ट॑मानाः । प्र॑तिवेष्ट॑माना
 अ॒मित्रा॑णाम् । प्र॑तिवेष्ट॑माना इति॑ प्र॒ति - वेष्ट॑मानाः । अ॒मित्रा॑णामस्य॑ ।
 अ॒स्य से॑नाम् । से॒नाम् प्र॑ति । प्र॒ति वेष्ट॑यन्ति । वेष्ट॑यन्ति यः ।
 य उ॒न्माद्ये॑त् । उ॒न्माद्ये॑त् तस्मै॑ । उ॒न्माद्ये॑दित्यु॑त् - माद्ये॑त् ।
 तस्मै॑ हो॒तव्याः॑ । हो॒तव्या॑ ग॒न्धर्वा॑प्सर॒सः । ग॒न्धर्वा॑प्सर॒सो वै॑ ।
 ग॒न्धर्वा॑प्सर॒स इति॑ ग॒न्धर्व॑ - अ॒प्सर॒सः । वा ए॒तम् । ए॒तमु॑त् ।

उन् मादयन्ति । मादयन्ति यः । य उन्माद्यति । उन्माद्यत्येते ।
 उन्माद्यतीत्युत्-माद्यति । एते खलु । खलु वै । वै गन्धर्वाप्सरसः ।
 गन्धर्वाप्सरसो यत् । गन्धर्वाप्सरस इति गन्धर्व – अप्सरसः ।
 यद् राष्ट्रभृतः । राष्ट्रभृतस्तस्मै । राष्ट्रभृत इति राष्ट्र – भृतः ।
 तस्मै स्वाहा । स्वाहा ताभ्यः । ताभ्यः स्वाहा । स्वाहेति ।
 इति जुहोति । जुहोति तेन । तेनैव । एवैनान् । एनाञ्छमयति ।
 शमयति नैयग्रोधः । नैयग्रोध औदुम्बरः । औदुम्बर आश्वत्थः ।
 आश्वत्थः प्लाक्षः । प्लाक्ष इति । इतीद्धमः । इद्धमो भवति ।
 भवत्येते । एते वै । वै गन्धर्वाप्सरसाम् । गन्धर्वाप्सरसाम् गृहाः ।
 गन्धर्वाप्सरसामिति गन्धर्व – अप्सरसाम् । गृहाः स्वे । स्व एव ।
 एवैनान् । एनानायतने । 25 (50/61)

T.S.3.4.8.5 - Kramam

आयतने शमयति । आयतन इत्या – यतने । शमयत्यभिचरता ।
 अभिचरता प्रतिलोमम् । अभिचरतेत्यभि – चरता । प्रतिलोमञ्
 होतव्याः । प्रतिलोममिति प्रति – लोमम् । होतव्याः प्राणान् ।
 प्राणानेव । प्राणानिति प्र – अनान् । एवास्य । अस्य प्रतीचः ।

प्र॒ती॒चः॑ प्र॒ति॑ । प्र॒ति॑ यौ॒ति॑ । यौ॒ति॑ तम् । तम् ततः॑ । ततो॑ येन॑ ।
येन॑ केन॑ । केन॑ च । च॒ स्तृ॒णु॒ते॑ । स्तृ॒णु॒ते॑ स्व॒कृ॒ते॑ । स्व॒कृ॒त॑ इ॒रि॒णे॑ ।
स्व॒कृ॒त॑ इति॑ स्व - कृ॒ते॑ । इ॒रि॒णे॑ जु॒हो॒ति॑ । जु॒हो॒ति॑ प्र॒दरे॑ ।
प्र॒दरे॑ वा॑ । प्र॒दर॑ इति॑ प्र - दरे॑ । वै॒तत् । ए॒तद् वै॑ । वा अ॒स्यै॑ ।
अ॒स्यै॑ निर्ऋ॒ति॒गृ॒ही॒तम् । निर्ऋ॒ति॒गृ॒ही॒तम् निर्ऋ॒ति॒गृ॒ही॒ते॑ ।
निर्ऋ॒ति॒गृ॒ही॒त॒मि॒ति॑ निर्ऋ॒ति॑ - गृ॒ही॒तम् । निर्ऋ॒ति॒गृ॒ही॒त॑ ए॒व ।
निर्ऋ॒ति॒गृ॒ही॒त॑ इति॑ निर्ऋ॒ति॑-गृ॒ही॒ते॑ । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् निर्ऋ॒त्या॑ ।
निर्ऋ॒त्या॑ ग्रा॒ह॒य॒ति॑ । निर्ऋ॒त्ये॒ति॑ निः - ऋ॒त्या॑ । ग्रा॒ह॒य॒ति॑ यत् ।
यद् वा॒चः॑ । वा॒चः॑ कू॒रम् । कू॒रम् ते॒न॑ । ते॒न॑ वषट् । वषट् करो॒ति॑ ।
करो॒ति॑ वा॒चः॑ । वा॒च ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् कू॒रेण॑ । कू॒रेण॑ प्र ।
प्र वृ॒श्च॒ति॑ । वृ॒श्च॒ति॑ ता॒जक् । ता॒जगा॒र्ति॑म् । आ॒र्ति॑मा । आ॒च्छ॒ति॑ ।
ऋ॒च्छ॒ति॑ यस्य॑ । यस्य॑ का॒मये॑त । का॒मये॑ता॒न्नाद्य॑म् । अ॒न्नाद्य॑मा ।
अ॒न्नाद्य॑मि॒त्यन्ना॑ - अद्य॑म् । 26 (50/57)

T.S.3.4.8.6 - Kramam

आ ददी॑य । ददी॑येति॑ । इति॑ तस्य॑ । तस्य॑ स॒भाया॑म् ।
स॒भाया॑मु॒त्ता॒नः॑ । उ॒त्ता॒नो नि॒पद्य॑ । उ॒त्ता॒न इत्यु॑त् - ता॒नः॑ ।

नि॒पद्य॑ भु॒वन॑स्य । नि॒पद्ये॑ति नि – पद्य॑ । भु॒वन॑स्य प॒ते । प॒त इति॑ ।
 इति॑ तृ॒णानि॑ । तृ॒णानि॑ सम् । सम् गृ॒ह्णी॑यात् । गृ॒ह्णी॑यात् प्र॒जाप॑तिः ।
 प्र॒जाप॑तिर् वै । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा – प॒तिः । वै भु॒वन॑स्य ।
 भु॒वन॑स्य प॒तिः । प॒तिः प्र॒जाप॑तिना । प्र॒जाप॑तिनै॒व । प्र॒जाप॑तिनेति॑
 प्र॒जा – प॒तिना॑ । ए॒वास्य॑ । अ॒स्यान्ना॑द्यम् । अ॒न्नाद्य॑मा ।
 अ॒न्नाद्य॑मित्यन्न – अद्यम् । आ द॒त्ते । द॒त्त इ॒दम् । इ॒दम॑हम् ।
 अ॒हम॑मुष्य॑ । अ॒मुष्या॑मुष्याय॒णस्य॑ । आ॒मुष्या॑य॒णस्यान्ना॑द्यम् ।
 अ॒न्नाद्य॑ ह॒रामि॑ । अ॒न्नाद्य॑मित्यन्न – अद्यम् । ह॒रामी॑ति । इ॒त्याह॑ ।
 आ॒हान्ना॑द्यम् । अ॒न्नाद्य॑मे॒व । अ॒न्नाद्य॑मित्यन्न – अद्यम् । ए॒वास्य॑ ।
 अ॒स्य ह॑रति । ह॒रति॑ षड्भिः । षड्भिर् ह॒रति॑ । षड्भि॑रिति॑ षट्-भिः ।
 ह॒रति॑ षट् । षड् वै । वा ऋ॒तवः॑ । ऋ॒तवः॑ प्र॒जाप॑तिना ।
 प्र॒जाप॑तिनै॒व । प्र॒जाप॑तिनेति॑ प्र॒जा-प॒तिना॑ । ए॒वास्य॑ । अ॒स्यान्ना॑द्यम् ।
 अ॒न्नाद्य॑मादाय॑ । अ॒न्नाद्य॑मित्यन्न – अद्यम् । आ॒दाय॑र्तवः ।
 आ॒दाये॑त्या – दा॒य । ऋ॒तवो॑ ऽस्मै । अ॒स्मा अनु॑ । अनु॑ प्र ।
 प्र य॒च्छन्ति॑ । य॒च्छन्ति॑ यः ( ) । 27 (50/60)

T.S.3.4.8.7 - Kramam

यो ज्येष्ठबन्धुः । ज्येष्ठबन्धुरपभूतः । ज्येष्ठबन्धुरिति ज्येष्ठ - बन्धुः ।
 अपभूतः स्यात् । अपभूत इत्यप-भूतः । स्यात् तम् । त७ स्थले ।
 स्थले ऽवसाय्य । अवसाय्य ब्रह्मौदनम् । अवसाय्येत्यव - साय्य ।
 ब्रह्मौदनम् चतुश्शरावम् । ब्रह्मौदनमिति ब्रह्म - ओदनम् ।
 चतुश्शरावम् पक्त्वा । चतुश्शरावमिति चतुः - शरावम् ।
 पक्त्वा तस्मै । तस्मै होतव्याः । होतव्या वर्षम् । वर्षम् वै ।
 वै राष्ट्रभूतः । राष्ट्रभूतो वर्षम् । राष्ट्रभूत इति राष्ट्र - भूतः ।
 वर्षम् स्थलम् । स्थलम् ँवर्ष्मणा । वर्षमणैव । एवैनम् । एनम् ँवर्ष्म ।
 वर्षम् समानानाम् । समानानाम् गमयति । गमयति चतुश्शरावः ।
 चतुश्शरावो भवति । चतुश्शराव इति चतुः - शरावः ।
 भवति दिक्षु । दिक्ष्वैव । एव प्रति । प्रति तिष्ठति । तिष्ठति क्षीरे ।
 क्षीरे भवति । भवति रुचम् । रुचमेव । एवास्मिन् । अस्मिन्
 दधाति । दधात्युत् । उद्धरति । हरति शृतत्वाय । शृतत्वाय सर्पिष्वान् ।
 शृतत्वायेति शृत - त्वाय । सर्पिष्वान् भवति । भवति मेद्ध्यत्वाय ।
 मेद्ध्यत्वाय चत्वारः । मेद्ध्यत्वायेति मेद्ध्य - त्वाय ।

च॒त्वार॑ आ॒र्षे॒याः । आ॒र्षे॒याः प्र॑ । प्रा॒श्न॒न्ति । अ॒श्न॒न्ति दि॒शाम् ।
दि॒शामे॒व । ए॒व ज्योति॑षि । ज्योति॑षि जुहोति ।

जुहो॑तीति जुहोति ॥ 28 (49/58)

(ग्रामी – यु॒न॒क्ती – ध॒मः – स्व॒ ए॒वैना॑ – न॒न्नाद्यं॑ – यँ॒च्छन्त्ये॑ –
का॒न्नप॑ञ्चा॒शच्च॑) (A8)

T.S.3.4.9.1 - Kramam

दे॒विका॑ निः । निर् व॑पेत् । व॑पेत् प्र॒जाका॑मः । प्र॒जाका॑म
श्छ॒न्दा॑सि । प्र॒जाका॑म इति प्र॒जा – का॑मः । छ॒न्दा॑सि वै ।
वै दे॒विकाः॑ । दे॒विका॑ श्छ॒न्दा॑सि । छ॒न्दा॑सीव । इ॒व खलु॑ ।
खलु॑ वै । वै प्र॒जाः । प्र॒जा श्छ॒न्दो॑भिः । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः ।
छ॒न्दो॑भिरे॒व । छ॒न्दो॑भिरिति छ॒न्दः – भिः॑ । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै प्र॒जाः ।
प्र॒जाः प्र॑ । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । प्र॒ जन॑यति । ज॒नय॑ति प्र॒थमम्॑ ।
प्र॒थमम्॑ धा॒तारम्॑ । धा॒तारम्॑ करोति । क॒रोति॑ मि॒थुनी॑ । मि॒थुनी॑ ए॒व ।
ए॒व तेन॑ । तेन॑ करोति । क॒रोत्य॑नु । अ॒न्वे॒व । ए॒वास्मै॑ ।
अ॒स्मा अनु॑मतिः । अनु॑मतिर् मन्यते । अनु॑मतिरित्य॑नु – म॒तिः ।
म॒न्यते॑ रा॒ते । रा॒ते रा॒का । रा॒का प्र॑ । प्र॒ सि॒नीवा॑ली ।

सिनी॒वा॒ली॒ जन॑यति । जन॑यति प्र॒जा॒सु । प्र॒जा॒स्वेव॑ । प्र॒जा॒स्विति॑
 प्र - जा॒सु । ए॒व प्र॒जा॒ता॒सु । प्र॒जा॒ता॒सु कु॒ह्वा॑ ॥ प्र॒जा॒ता॒स्विति॑
 प्र - जा॒ता॒सु । कु॒ह्वा॑ वाच॑म् । वाच॑म् दधा॑ति । द॒धा॒त्ये॒ताः ।
 ए॒ता ए॒व । ए॒व निः॑ । निर् व॑पेत् । व॒पेत् प॒शु॒का॒मः ।
 प॒शु॒का॒म ऋ॒च्छन्दा॑सि । प॒शु॒का॒म इति॑ प॒शु - का॒मः ।
 छन्दा॑सि वै । वै दे॒वि॒काः । दे॒वि॒का ऋ॒च्छन्दा॑सि ।
 छन्दा॑सीव । 29 (50/58)

T.S.3.4.9.2 - Kramam

इ॒व ख॒लु । ख॒लु वै । वै प॒शवः॑ । प॒शव॑ ऋ॒च्छन्दा॑भिः । छन्दा॑भिरे॒व ।
 छन्दा॑भिरिति॒ छन्दः॑ - भिः॒ । ए॒वा॒स्मै । अ॒स्मै प॒शून् । प॒शून् प्र॑ ।
 प्र जन॑यति । जन॑यति प्र॒थ॒मम् । प्र॒थ॒मम् धा॒तार॑म् । धा॒तार॑म् करो॑ति ।
 करो॑ति प्र॒ । प्रै॒व । ए॒व ते॒न । ते॒न वा॑पयति । वा॒प॒य॒त्यनु॑ । अ॒न्वे॒व ।
 ए॒वा॒स्मै । अ॒स्मा अनु॑मतिः । अनु॑मतिर् मन्य॑ते ।
 अनु॑मतिरित्यनु॑ - म॒तिः । म॒न्य॒ते रा॒ते । रा॒ते रा॒का । रा॒का प्र॑ ।
 प्र सिनी॒वा॒ली॒ । सिनी॒वा॒ली॒ जन॑यति । जन॑यति प॒शून् । प॒शून्ने॒व ।
 ए॒व प्र॒जा॒तान् । प्र॒जा॒तान् कु॒ह्वा॑ ॥ प्र॒जा॒ता॒निति॑ प्र - जा॒तान् ।

कु॒हा॑ प्र॒ति । प्र॒तिष्ठा॑पयति । स्था॒पय॑त्येताः । ए॒ता ए॒व । ए॒व निः ।
 निर् व॑पेत् । व॒पेद् ग्राम॑कामः । ग्राम॑काम इच्छन्दा॒सि ।
 ग्राम॑काम इति॒ ग्राम॑ – का॒मः । छन्दा॒सि वै । वै दे॒विकाः ।
 दे॒विका॑ इच्छन्दा॒सि । छन्दा॒सी॒व । इ॒व खलु॑ । खलु॒ वै । वै ग्रामः॑ ।
 ग्राम॑ इच्छन्दा॒भिः । छन्दा॒भिरे॒व । छन्दा॒भिरि॒ति छन्दः॑ – भिः । ए॒वास्मै॑ ।
 अ॒स्मै ग्राम॑म् । ग्राम॑मव । 30 (50/55)

T.S.3.4.9.3 - Kramam

अ॒व रुन्धे॑ । रुन्धे॒ म॒द्ध्य॒तः । म॒द्ध्य॒तो धा॒तार॑म् । धा॒तार॑म् करोति ।
 क॒रोति॑ म॒द्ध्य॒तः । म॒द्ध्य॒त ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् ग्राम॑स्य ।
 ग्राम॑स्य दधाति । द॒धत्ये॒ताः । ए॒ता ए॒व । ए॒व निः । निर् व॑पेत् ।
 व॒पेज् ज्यो॑गामयावी । ज्यो॑गामयावी छन्दा॒सि । ज्यो॑गामयावीति॒
 ज्योक् – आ॒मया॑वी । छन्दा॒सि वै । वै दे॒विकाः । दे॒विका॑
 इच्छन्दा॒सि । छन्दा॒सि खलु॑ । खलु॒ वै । वा ए॒तम् । ए॒तम॑भि ।
 अ॒भि म॑न्यन्ते । म॒न्यन्ते॒ यस्य॑ । यस्य॒ ज्योक् । ज्यो॑गामयति ।
 आ॒मय॑ति छन्दा॒भिः । छन्दा॒भिरे॒व । छन्दा॒भिरि॒ति छन्दः॑ – भिः ।
 ए॒वैन॑म् । ए॒नम॑गदम् । अ॒गद॑म् करोति । क॒रोति॑ म॒द्ध्य॒तः ।

म॒द्ध्य॒तो धा॒तारम् । धा॒तारम् करो॒ति । करो॒ति म॒द्ध्य॒तः ।
 म॒द्ध्य॒तो वै । वा ए॒तस्य॑ । ए॒तस्या॑क्लृप्तम् । अक्लृप्तम् य॒स्य ।
 यस्य॑ ज्योक् । ज्यो॒गाम॑यति । आ॒मय॑ति म॒द्ध्य॒तः । म॒द्ध्य॒त ए॒व ।
 ए॒वास्य॑ । अ॒स्य ते॑न । ते॒न क॑ल्पयति । क॒ल्पय॑त्ये॒ताः । ए॒ता ए॒व ।
 ए॒व निः । निर् व॑पेत् । 31 (50/52)

T.S.3.4.9.4 - Kramam

व॒पेद् यम् । यं य॒ज्ञः । य॒ज्ञो न । नो॒पन॑मैत् । उ॒पन॑मेच्छन्दा॒सि ।
 उ॒पन॑मेदित्युप – न॑मैत् । छन्दा॒सि वै । वै दे॒विकाः । दे॒विका
 श्छन्दा॒सि । छन्दा॒सि ख॒लु । ख॒लु वै । वा ए॒तम् । ए॒तम् न ।
 नो॒प । उ॒प न॑मन्ति । न॒मन्ति यम् । यं य॒ज्ञः । य॒ज्ञो न । नो॒पन॑मति ।
 उ॒पन॑मति प्र॒थमम् । उ॒पन॑मतीत्युप – न॑मति । प्र॒थमम् धा॒तारम् ।
 धा॒तारम् करो॒ति । करो॒ति मु॒खतः॑ । मु॒खत॑ ए॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै
 छन्दा॒सि । छन्दा॒सि द॑धाति । द॒धात्यु॑प । उ॒पै॒नम् । ए॒नं य॒ज्ञः ।
 य॒ज्ञो न॑मति । न॒मत्ये॒ताः । ए॒ता ए॒व । ए॒व निः । निर् व॑पेत् ।
 व॒पेदी॒जानः॑ । ई॒जान॑ श्छन्दा॒सि । छन्दा॒सि वै । वै दे॒विकाः ।
 दे॒विका या॑तयामा॒नि । या॑तयामा॒नीव । या॑तयामा॒नीति॑ या॒त – या॒मा॒नि ।

इ॒व ख॒लु । ख॒लु वै । वा ए॒तस्य॑ । ए॒तस्य॑ छ॒न्दा॒सि॑ ।
 छ॒न्दा॒सि॑ यः । य ई॒जानः॑ । ई॒जान॑ उ॒त्त॒मम् । उ॒त्त॒मम् धा॒तार॑म् ॥
 उ॒त्त॒ममि॑त्युत् – त॒मम् । धा॒तार॑म् करोति ।
 क॒रोत्यु॑परि॒ष्ठात् । 32 (50/54)

T.S.3.4.9.5 - Kramam

उ॒परि॒ष्ठादे॑व । ए॒वास्मै॑ ॥ अ॒स्मै छ॒न्दा॒सि॑ । छ॒न्दा॒स्यया॑तयामा॒नि ।
 अ॒यात॑यामान्य॒व । अ॒यात॑यामानीत्यया॑त – या॒मा॒नि । अ॒व रु॑न्धे ।
 रु॒न्ध उ॒प । उ॒पैन॑म् । ए॒नमु॑त्तरः । उ॒त्त॒रो य॒ज्ञः । उ॒त्त॒र इ॑त्युत् – त॒रः ।
 य॒ज्ञो न॑मति । न॒म॒त्ये॒ताः । ए॒ता ए॒व । ए॒व निः । नि॒र् व॑पेत् ।
 व॒पेद् य॑म् । य॑म् मे॒धा । मे॒धा न॑ । नो॒प॒न॒मै॑त् । उ॒प॒न॒मे॒च्छ॒न्दा॒सि॑ ॥
 उ॒प॒न॒मे॒दित्यु॑प – न॒मै॑त् । छ॒न्दा॒सि॑ वै । वै दे॒वि॒काः । दे॒वि॒का
 इ॒च्छ॒न्दा॒सि॑ । छ॒न्दा॒सि॑ ख॒लु । ख॒लु वै । वा ए॒तम् । ए॒तम् न॑ ।
 नो॒प । उ॒प न॑मन्ति । न॒म॒न्ति य॑म् । य॑म् मे॒धा । मे॒धा न॑ । नो॒प॒न॒म॒ति ।
 उ॒प॒न॒म॒ति प्र॑थ॒मम् । उ॒प॒न॒म॒तीत्यु॑प – न॒म॒ति । प्र॑थ॒मम् धा॒तार॑म् ॥
 धा॒तार॑म् करोति । क॒रोति॑ मु॒ख॒तः । मु॒ख॒त ए॒व । ए॒वास्मै॑ ॥

अ॒स्मै॒ छन्दा॑सि । छन्दा॑सि दधाति । दधा॒त्युप॑ । उपै॒नम् ।

ए॒नम् मे॒धा । मे॒धा न॑मति । न॒म॒त्ये॒ताः । ए॒ता ए॒व । ए॒व निः ।

निर् व॑पेत् । व॒पेद् रुक्कामः॑ । 33 (50/54)

T.S.3.4.9.6 - Kramam

रुक्काम॑ इछन्दा॑सि । रुक्काम॑ इति॒ रुक् - का॒मः । छन्दा॑सि वै ।

वै दे॒विकाः । दे॒विका॑ इछन्दा॑सि । छन्दा॑सीव । इ॒व खलु॑ ।

खलु॑ वै । वै रुक् । रुक् छन्दा॑भिः । छन्दा॑भिरेव । छन्दा॑भिरिति॒

छन्दः॑ - भिः । ए॒वास्मिन् । अ॒स्मिन् रुच॑म् । रुच॑म् दधाति ।

दधाति॑ क्षी॒रे । क्षी॒रे भ॑वन्ति । भ॒वन्ति॒ रुच॑म् । रुच॑मेव । ए॒वास्मिन् ।

अ॒स्मिन् द॑धति । द॒धति म॑द्ध्यतः । म॒द्ध्यतो॑ धा॒तारम् । धा॒तारम्

क॑रोति । क॒रोति म॑द्ध्यतः । म॒द्ध्यत॑ ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नञ् रुचः॑ ।

रुचो॑ दधाति । दधाति॑ गाय॒त्री । गाय॒त्री वै । वा अ॑नुमतिः ।

अ॑नुमतिस्त्रि॒ष्टुक् । अ॑नुमतिरित्यनु - म॒तिः । त्रि॒ष्टुग् रा॒का ।

रा॒का ज॑गती । ज॑गती सिनी॒वाली । सिनी॒वा॒ल्यनु॒ष्टुप् । अ॒नु॒ष्टुप्

कु॒हूः । अ॒नु॒ष्टु॒बित्यनु॑ - स्तुप् । कु॒हूर् धा॒ता । धा॒ता व॑षट्का॒रः ।

व॑षट्का॒रः पूर्॒वप॒क्षः । व॑षट्का॒र इति॑ वषट्-का॒रः । पूर्॒वप॒क्षो रा॒का ।

पूर्वपक्ष इति पूर्व – पक्षः । राका ऽपरपक्षः । अपरपक्षः कुहूः ।
 अपरपक्ष इत्यपर-पक्षः । कुहूरमावास्या । अमावास्या सिनीवाली ।
 अमावास्येत्यमा – वास्या । सिनीवाली पौर्णमासी ।
 पौर्णमास्यनुमतिः । पौर्णमासीति पौर्ण-मासी । अनुमतिश्चन्द्रमाः ।
 अनुमतिरित्यनु – मतिः । चन्द्रमा धाता । धाता ऽष्टौ ।

अष्टौ वसवः । 34 (50/60)

T.S.3.4.9.7 - Kramam

वसवो ऽष्टाक्षरा । अष्टाक्षरा गायत्री । अष्टाक्षरेत्यष्टा – अक्षरा ।
 गायत्र्येकादश । एकादश रुद्राः । रुद्रा एकादशाक्षरा । एकादशाक्षरा
 त्रिष्टुप् । एकादशाक्षरेत्येकादश – अक्षरा । त्रिष्टुब् द्वादश ।
 द्वादशादित्याः । आदित्या द्वादशाक्षरा । द्वादशाक्षरा जगती ।
 द्वादशाक्षरेति द्वादश – अक्षरा । जगती प्रजापतिः । प्रजापतिरनुष्टुप् ।
 प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । अनुष्टुब् धाता । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् ।
 धाता वषट्कारः । वषट्कार एतत् । वषट्कार इति वषट् – कारः ।
 एतद् वै । वै देविकाः । देविकाः सर्वाणि । सर्वाणि च ।
 च छन्दाँसि । छन्दाँसि सर्वाः । सर्वाश्च । च देवताः ।

दे॒वता॑ व॒षट्का॒रः । व॒षट्का॒रस्ताः॑ । व॒षट्का॒र इति॑ व॒षट् – का॒रः ।
ता यत् । यथ् स॒ह । स॒ह सर्वाः॑ । सर्वा॑ निर्व॒पेत् । निर्व॒पेदी॑श्चराः ।
निर्व॒पेदिति॑ निः – व॒पेत् । ई॒श्वरा॑ ए॒नम् । ए॒नम् प्र॒दहः॑ । प्र॒दहो॑ द्वे ।
प्र॒दह॒ इति॑ प्र – दहः॑ । द्वे प्रथ॒मे । द्वे इति॑ द्वे । प्रथ॒मे निरु॒प्य ।
प्रथ॒मे इति॑ प्रथ॒मे । निरु॒प्य धा॒तुः । निरु॒प्येति॑ निः – उ॒प्य ।
धा॒तु स्तृ॒तीयम् । तृ॒तीयम् निः । निर् व॒पेत् । व॒पेत् तथो॑ । तथो॑ ए॒व ।
तथो॑ इति॑ तथो॑ । ए॒वोत्तरे॑ । उत्तरे॑ निः । उत्तरे॑ इत्युत् – तरे॑ ।
निर् व॒पेत् । व॒पेत् तथो॑ । तथै॒नम् । ए॒नम् न । न प्र ।
प्र द॒हन्ति॑ ( ) । द॒हन्त्यथो॑ । अथो॑ यस्मै॑ । अथो॑ इत्यथो॑ ।
यस्मै॑ का॒माय॑ । का॒माय॑ निरु॒प्यन्ते॑ । निरु॒प्यन्ते॑ तम् । निरु॒प्यन्त॑ इति॑
निः – उ॒प्यन्ते॑ । तमे॒व । ए॒वाभिः॑ । आ॒भिरु॒प । उपा॒प्नोति॑ ।

आ॒प्नोती॒त्याप्नोति॑ ॥ 35 (59/75)

(प॒शुका॑म॒श्छन्दा॑सि॒ वै दे॒विका॑श्छन्दा॑सि – ग्रा॒मं – क॒ल्पय॑त्ये॒ता
ए॒व नि – रु॒त्तम॑न्धा॒तारं॑ करोति – मे॒धा न॑मत्ये॒ता ए॒व निर्व॑पे – द॒ष्टौ
– द॒हन्ति॑ – न॒व च) (A9)

T.S.3.4.10.1 - Kramam

वा॒स्तो॒ष्प॒ते । प॒ते प्र॒ति । प्र॒ति जा॒नीहि॑ । जा॒नी॒ह्यस्मा॑न् । अ॒स्मान्थ्
स्वा॒वे॒शः । स्वा॒वे॒शो अ॒नमी॑वः । स्वा॒वे॒श इति॑ सु – आ॒वे॒शः ।
अ॒नमी॑वो भ॒व । भ॒वा नः॑ । न इति॑ नः ॥ यत् त्वा॑ । त्वे॒महे॑ ।
ई॒महे॑ प्र॒ति । प्र॒ति तत् । तन् नः॑ । नो जु॒षस्व॑ । जु॒षस्व॑ शम् ।
शम् नः॑ । न ए॒धि । ए॒धि द्वि॒पदे॑ । द्वि॒पदे॑ शम् । द्वि॒पद॑ इति॑
द्वि॒पदे॑ । शम् चतु॒ष्पदे॑ । चतु॒ष्पद॑ इति॑ चतुः – प॒दे ॥ वा॒स्तो॒ष्प॒ते ।
प॒ते श॒ग्मया॑ । श॒ग्मया॑ स॒सदा॑ । स॒सदा॑ ते । स॒सदे॑ति
सम् – सदा॑ । ते स॒क्षीम॑हि । स॒क्षीम॑हि र॒ण्वया॑ । र॒ण्वया॑ गा॒तुम॑त्या ।
गा॒तुम॑त्येति॑ गा॒तु – म॑त्या ॥ आ॒वः क्षे॒मे । क्षे॒मे उ॒त । उ॒त यो॒गे ।
यो॒गे व॒रम् । व॒रम् नः॑ । नो यू॒यम् । यू॒यम् पा॒त । पा॒त स्व॒स्तिभिः॑ ।
स्व॒स्तिभिः॑ सदा॑ । स्व॒स्तिभि॑रिति॑ स्व॒स्ति – भिः॑ । सदा॑ नः॑ ।
न इति॑ नः ॥ यथ् सा॒यम्प्रा॑तः । सा॒यम्प्रा॑तर॒ग्निहो॑त्रम् ।
सा॒यम्प्रा॑तरिति॑ सा॒यम् – प्रा॒तः । अ॒ग्निहो॑त्रम् जु॒होति॑ ।
अ॒ग्निहो॑त्रमि॒त्यग्नि॑-हो॒त्रम् । जु॒होत्या॑हु॒तीष्ट॑काः । आ॒हुती॑ष्ट॒का ए॒व ।

आ॒हु॒ती॒ष्ट॒का इ॒त्याहु॒ति – इ॒ष्ट॒काः । ए॒व ताः । ता उप । उप ध॒त्ते ।
ध॒त्ते यज॑मानः । 36 (50/57)

T.S.3.4.10.2 - Kramam

यज॑मानो ऽहो॒रात्रा॑णि । अ॒हो॒रात्रा॑णि वै । अ॒हो॒रात्रा॑णीत्य॒हः-रा॑त्राणि ।
वा ए॒तस्य॑ । ए॒तस्ये॑ष्ट॒काः । इ॒ष्ट॒का यः । य आ॒हि॒ताग्निः॑ ।
आ॒हि॒ताग्नि॑र् यत् । आ॒हि॒ताग्नि॑रित्या॒हि॒त-अ॒ग्निः । यथ् सा॒यम्प्रा॑तः ।
सा॒यम्प्रा॑तर् जु॒होति॑ । सा॒यम्प्रा॑तरि॒ति सा॒यं – प्रा॑तः ।
जु॒होत्य॑हो॒रात्रा॑णि । अ॒हो॒रात्रा॑ण्ये॒व । अ॒हो॒रात्रा॑णीत्य॒हः – रा॑त्राणि ।
ए॒वाप्त्वा । आ॒प्त्वे॑ष्ट॒काः । इ॒ष्ट॒काः कृ॒त्वा । कृ॒त्वोप॑ । उप ध॒त्ते ।
ध॒त्ते द॒श । द॒श स॒मा॒न॒त्र । स॒मा॒न॒त्र जु॒होति॑ । जु॒होति॑ द॒शाक्ष॑रा ।
द॒शाक्ष॑रा वि॒राट् । द॒शाक्ष॑रेति॒ द॒श – अ॒क्ष॒रा । वि॒राट् वि॒राज॑म् ।
वि॒राडिति॑ वि – राट् । वि॒राज॑मे॒व । वि॒राज॑मिति॒ वि – रा॑जम् ।
ए॒वाप्त्वा । आ॒प्त्वे॑ष्ट॒काम् । इ॒ष्ट॒काम् कृ॒त्वा । कृ॒त्वोप॑ । उप ध॒त्ते ।
ध॒त्ते ऽथो॑ । अथो॑ वि॒राजि॑ । अथो॑ इत्यथो॑ । वि॒राज्ये॑व । वि॒राजी॑ति॒
वि – रा॑जि । ए॒व य॒ज्ञम् । य॒ज्ञमा॑प्नोति । आ॒प्नोति॑ चित्यश्चित्यः ।
चित्य॑श्चित्यो ऽस्य । चित्य॑श्चित्य इति॒ चित्यः॑ – चित्यः॑ ।

अस्य॑ भवति॑ । भवति॑ तस्मात्॑ । तस्माद् यत्र॑ । यत्र॑ दश॑ ।
दशो॑षित्वा । उ॒षित्वा प्र॒याति॑ । प्र॒याति॑ तत् । प्र॒यातीति॑ प्र – याति॑ ।
तद् य॒ज्ञवा॒स्तु । य॒ज्ञवा॒स्त्ववा॒स्तु । य॒ज्ञवा॒स्त्विति॑ य॒ज्ञ – वा॒स्तु ।
अवा॒स्त्वेव॑ । ए॒व तत् । तद् यत् । यत् ततः॑ । ततो॑ ऽर्वा॒चीनम्॑ ।
अ॒र्वा॒चीन॑ रु॒द्रः । 37 (50/62)

T.S.3.4.10.3 - Kramam

रु॒द्रः ख॒लु । ख॒लु वै । वै वा॒स्तोष्प॑तिः । वा॒स्तोष्प॑तिर् यत् ।
वा॒स्तोष्प॑तिरिति॑ वा॒स्तोः-प॑तिः । यद॒हुत्वा । अ॒हुत्वा वा॒स्तोष्प॑तीयम् ।
वा॒स्तोष्प॑तीयम् प्र॒यायात् । वा॒स्तोष्प॑तीयमिति॑ वा॒स्तोः – प॑तीयम् ।
प्र॒यायाद् रु॒द्रः । प्र॒यायादिति॑ प्र-या॒यात् । रु॒द्र ए॒नम् । ए॒नम् भू॒त्वा ।
भू॒त्वा ऽग्निः॑ । अ॒ग्निर॒नूत्थाय॑ । अ॒नूत्थाय॑ ह॒न्यात् ।
अ॒नूत्थाये॒त्यनु॑ – उ॒त्थाय॑ । ह॒न्याद् वा॒स्तोष्प॑तीयम् । वा॒स्तोष्प॑तीयम्
जुहोति॑ । वा॒स्तोष्प॑तीयमिति॑ वा॒स्तोः-प॑तीयम् । जुहोति॑ भा॒गधे॑येन ।
भा॒गधे॑येनै॒व । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग-धे॑येन । ए॒वैनम्॑ । ए॒नं श॑मयति ।
श॑मयति न । ना॒र्तिम् । आ॒र्तिमा॑ । आ॒च्छति॑ । ऋ॒च्छति॑ यज॑मानः ।
यज॑मानो यत् । यद् यु॒क्ते । यु॒क्ते जुहु॑यात् । जुहु॑याद् यथा॑ ।

यथा प्र॒या॒ते । प्र॒या॒ते वा॒स्तौ । प्र॒या॒त इति प्र-या॒ते । वा॒स्ता॒वाहु॒तिम् ।
 आ॒हु॒तिम् जु॒होति॑ । आ॒हु॒ति॒मित्या - हु॒तिम् । जु॒होति॑ ता॒दृक् ।
 ता॒दृगे॒व । ए॒व तत् । तद् यत् । यद॒यु॒क्ते । अ॒यु॒क्ते जु॒हु॒यात् ।
 जु॒हु॒याद् यथा॑ । यथा॑ क्षे॒मे । क्षे॒म आ॒हु॒तिम् । आ॒हु॒तिम् जु॒होति॑ ।
 आ॒हु॒ति॒मित्या - हु॒तिम् । जु॒होति॑ ता॒दृक् । ता॒दृगे॒व । ए॒व तत् ।
 तद॒हु॒तम् । अ॒हु॒त॒मस्य॑ । अ॒स्य वा॒स्तो॒ष्प॒ती॒यम् ।
 वा॒स्तो॒ष्प॒ती॒य॑ स्यात् । वा॒स्तो॒ष्प॒ती॒य॒मिति॑ वा॒स्तोः - प॒ती॒यम् ।
 स्याद् दक्षि॑णः । 38 (50/60)

T.S.3.4.10.4 - Kramam

दक्षि॑णो यु॒क्तः । यु॒क्तो भ॒वति॑ । भ॒वति॑ स॒व्यः । स॒व्यो ऽयु॑क्तः ।
 अ॒यु॒क्तो ऽथ॑ । अथ॑ वा॒स्तो॒ष्प॒ती॒यम् । वा॒स्तो॒ष्प॒ती॒यम् जु॒होति॑ ।
 वा॒स्तो॒ष्प॒ती॒य॒मिति॑ वा॒स्तोः - प॒ती॒यम् । जु॒हो॒त्यु॒भय॑म् । उ॒भय॑मे॒व ।
 ए॒वाकः॑ । अ॒कर॑परि॒वर्ग॑म् । अ॒परि॒वर्ग॑मे॒व ।
 अ॒परि॒वर्ग॑मि॒त्यपरि॑ - वर्ग॑म् । ए॒वैन॑म् । ए॒न॒ञ् श॒म॒यति॑ । श॒म॒यति॑
 यत् । यदे॒क॒या । ए॒क॒या जु॒हु॒यात् । जु॒हु॒याद् द॒र्वि॒हो॒मम् । द॒र्वि॒हो॒मम्
 कुर्या॑त् । द॒र्वि॒हो॒म॒मिति॑ द॒र्वि - हो॒मम् । कुर्या॑त् पु॒रो॒नु॒वा॒क्याम् ।

पु॒रो॒नु॒वा॒क्या॒म॒नू॒च्य॑ । पु॒रो॒नु॒वा॒क्या॒मि॒ति॑ पु॒रः॑ – अ॒नु॒वा॒क्या॒म् ॥
 अ॒नू॒च्य॑ या॒ज्य॒या । अ॒नु॒च्ये॒त्यनु॑ – उ॒च्य॑ । या॒ज्य॒या जु॒होति॑ । जु॒होति॑
 स॒दे॒व॒त्वाय॑ । स॒दे॒व॒त्वाय॑ यत् । स॒दे॒व॒त्वाये॒ति॑ स॒दे॒व॒त्वाय॑ । य॒द्धु॒ते ।
 हु॒त आ॒द॒द्ध्यात् ॥ आ॒द॒द्ध्याद् रु॒द्रम् । आ॒द॒द्ध्यादि॒त्या – द॒द्ध्यात् ॥
 रु॒द्रम् गृ॒हान् । गृ॒हान॒न्वा॒रो॒हये॑त् । अ॒न्वा॒रो॒हये॑द् यत् ।
 अ॒न्वा॒रो॒हये॒दित्यनु॑ – आ॒रो॒हये॑त् । य॒दव॑क्षा॒णानि॑ ।
 अ॒व॒क्षा॒णान्य॑स॒म्प्र॒क्षाप्य॑ । अ॒व॒क्षा॒णा॒नीत्य॑व – क्षा॒णानि॑ । अ॒स॒म्प्र॒क्षाप्य॑
 प्र॒या॒यात् ॥ अ॒स॒म्प्र॒क्षाप्ये॒त्यस॑म् – प्र॒क्षाप्य॑ । प्र॒या॒याद् य॒था ॥
 प्र॒या॒यादि॒ति॑ प्र – या॒यात् । य॒था य॒ज्ञवे॑श॒सम् । य॒ज्ञवे॑श॒सं वा ॥
 य॒ज्ञवे॑श॒समि॒ति॑ य॒ज्ञ – वे॒श॒सम् । वा ऽऽद॑ह॒नम् । आ॒द॒ह॒नं वा ॥
 आ॒द॒ह॒नमि॒त्या – द॒ह॒नम् । वा ता॒दृक् । ता॒दृगे॒व । ए॒व तत् । त॒दय॑म् ।
 अ॒यम् ते ॥ ते यो॒निः । यो॒निर् ऋ॒त्वियः॑ । ऋ॒त्विय॑ इति॑ । इत्य॒रण्योः॑ ।
 अ॒रण्योः॑ स॒मा॒रो॒हय॑ति ( ) । स॒मा॒रो॒हय॑त्ये॒षः ।
 स॒मा॒रो॒हय॑तीति॑ स॒म् – आ॒रो॒हय॑ति । 39 (50/64)

T.S.3.4.10.5 - Kramam

ए॒ष वै । वा अ॒ग्नेः । अ॒ग्नेर् यो॒निः । यो॒निः स्वे । स्व ए॒व ।
 ए॒वैन॑म् । ए॒नं यो॒नौ । यो॒नौ स॒मारो॑हयति । स॒मारो॑हयत्यथो॑ ।
 स॒मारो॑हयतीति॑ सम् - आ॒रोह॑यति । अथो॑ खलु॑ । अथो॑ इत्यथो॑ ।
 खल्वा॑हुः । आ॒हुर् यत् । यद॒रण्योः । अ॒रण्योः स॒मारू॑ढः । स॒मारू॑ढो
 नश्ये॑त् । स॒मारू॑ढ इति॑ सम् - आ॒रूढः॑ । नश्ये॑दुत् । उद॒स्य ।
 अ॒स्याग्निः॑ । अ॒ग्निः सी॑देत् । सी॒देत् पु॒नरा॑धेयः । पु॒नरा॑धेयः स्यात् ।
 पु॒नरा॑धेय इति॑ पु॒नः - आ॒धेयः॑ । स्या॒दिति॑ । इति॑ या । या ते॑ ।
 ते अ॒ग्ने । अ॒ग्ने य॒ज्ञिया॑ । य॒ज्ञिया॑ त॒नूः । त॒नूस्त॑या । तया॑ । ए॒हि ।
 इ॒ह्या । आ रो॑ह । रो॒हेति॑ । इ॒त्यात्म॑न् । आ॒त्मन्त् स॒मारो॑हयते ।
 स॒मारो॑हयते यज॑मानः । स॒मारो॑हयत इति॑ सम् - आ॒रोह॑यते ।
 यज॑मानो वै । वा अ॒ग्नेः । अ॒ग्नेर् यो॒निः । यो॒निः स्वा॑याम् ।
 स्वा॑यामेव । ए॒वैन॑म् । ए॒नं यो॒न्याम् । यो॒न्यां स॒मारो॑हयते ।
 स॒मारो॑हयत इति॑ सम् - आ॒रोह॑यते ॥ 40 (45/50)

(ध॒त्ते - स्वा॒चीन॑ - स्या॒त् - स॒मारो॑हयति -
 पञ्च॑चत्वारि॒ंशच्च॑) (A10)

T.S.3.4.11.1 - Kramam

त्वमग्ने । अग्ने बृहत् । बृहद् वयः । वयो दधासि । दधासि देव ।
 देव दाशुषे ॥ दाशुष इति दाशुषे ॥ कविर् गृहपतिः ।
 गृहपतिर् युवा ॥ गृहपतिरिति गृह – पतिः । युवेति युवा ॥
 हव्यवाडग्निः । हव्यवाडिति हव्य – वाट् । अग्निरजरः ।
 अजरः पिता । पिता नः । नो विभुः । विभुर् विभावा ॥
 विभुरिति वि – भुः । विभावा सुदृशीकः । विभावेति वि – भावा ॥
 सुदृशीको अस्मे । सुदृशीक् इति सु – दृशीकः । अस्मे इत्यस्मे ॥
 सुगार्हपत्याः सम् । सुगार्हपत्या इति सु – गार्हपत्याः ।
 समिषः । इषो दिदीहि । दिदीह्यस्मद्रियक् । अस्मद्रियक् सम् ।
 अस्मद्रियगित्यस्म – द्रियक् । सम् मिमीहि । मिमीहि श्रवाँसि ।
 श्रवाँसीति श्रवाँसि ॥ त्वम् च । च सोम । सोम नः ।
 नो वशः । वशो जीवातुम् । जीवातुम् न । न मरामहे । मरामह
 इति मरामहे ॥ प्रियस्तौत्रो वनस्पतिः । प्रियस्तौत्र इति प्रिय-स्तौत्रः ।
 वनस्पतिरिति वनस्पतिः ॥ ब्रह्मा देवानाम् । देवानाम् पदवीः । पदवीः
 कवीनाम् । पदवीरिति पद – वीः । कवीनामृषिः । ऋषिर् विप्राणाम् ।

वि॒प्रा॒णाम्॑ म॒हि॒षः । म॒हि॒षो मृ॒गा॒णाम्॑ । मृ॒गा॒णामि॒ति॑ मृ॒गा॒णाम्॑ ॥
 श्ये॒नो गृ॒द्ध्रा॒णाम्॑ । गृ॒द्ध्रा॒णा॒॒ स्व॒धि॒तिः । स्व॒धि॒तिर् वना॑नाम् ।
 स्व॒धि॒तिरि॒ति॑ स्व - धि॒तिः । वना॑ना॒॒ सोमः॑ ।
 सोमः॑ पवि॒त्रम् । 41 (50/60)

T.S.3.4.11.2 - Kramam

पवि॒त्रमि॒ति॑ । अत्ये॒ति॑ । ए॒ति॑ रेभन् । रेभ॒न्निति॑ रेभन् ॥ आ वि॒श्वदे॑वम् ।
 वि॒श्वदे॑व॒॒ सत्प॑तिम् । वि॒श्वदे॑वमि॒ति॑ वि॒श्व-दे॑वम् । सत्प॑ति॒॒ सू॒क्तैः ।
 सत्प॑तिमि॒ति॑ सत् - प॒तिम् । सू॒क्तैर॒द्य॑ । सू॒क्तैरि॒ति॑ सु - उ॒क्तैः ।
 अ॒द्या वृ॒णीम॑हे । वृ॒णीम॑ह इति वृ॒णीम॑हे ॥ स॒त्यस॑व॒॒ सवि॑तारम् ।
 स॒त्यस॑वमि॒ति॑ स॒त्य-स॑वम् । सवि॑तारमि॒ति॑ सवि॑तारम् ॥ आ स॒त्येन॑ ।
 स॒त्येन॑ रज॒सा । रज॒सा वर्त॑मानः । वर्त॑मानो नि॒वेश॑यन् ।
 नि॒वेश॑यन्मृतम् । नि॒वेश॑यन्निति॒ नि - वे॑शयन् । अ॒मृत॑म् म॒र्त्यम् ।
 म॒र्त्यम् च॑ । चेति॑ च ॥ हि॒रण्य॑येन सवि॒ता । सवि॒ता रथे॑न । रथे॑ना ।
 आ दे॒वः । दे॒वो या॑ति । या॒ति भुव॑ना । भुव॑ना वि॒पश्य॑न् ।
 वि॒पश्य॑न्निति॒ वि-प॑श्यन् ॥ यथा॑ नः । नो॒ अदि॑तिः । अदि॑तिः क॒रत् ।
 क॒रत् प॑श्चे । प॑श्चे नृ॒भ्यः । नृ॒भ्यो यथा॑ । नृ॒भ्य इति॑ नृ - भ्यः ।

यथा॑ ग॒वे । ग॒व इति॑ ग॒वे ॥ यथा॑ तो॒काय॑ । तो॒काय॑ रु॒द्रिय॑म् ।
रु॒द्रिय॑मि॒ति रु॒द्रिय॑म् ॥ मा नः॑ । न॒ स्तो॒के । तो॒के तन॑ये । तन॑ये मा ।
मा नः॑ । न॒ आयु॑षि । आयु॑षि मा । मा नः॑ । नो॒ गोषु॑ । गोषु॑ मा ।
मा नः॑ । 42 (50/56)

T.S.3.4.11.3 - Kramam

नो॒ अश्वे॑षु । अश्वे॑षु री॒रिषः॑ । री॒रिष इति॑ री॒रिषः॑ ॥ वी॒रान् मा ।
मा नः॑ । नो॒ रु॒द्र । रु॒द्र भा॑मितः । भा॑मितो व॒धीः । व॒धीर्-
ह॒विष्म॑न्तः । ह॒विष्म॑न्तो नम॒सा । नम॒सा वि॑धेम । वि॑धेम ते ।
त इति॑ ते ॥ उ॒दप्रु॑तो न । उ॒दप्रु॑त इत्यु॒द – प्रु॑तः । न व॑यः ।
व॒यो रक्ष॑माणाः । रक्ष॑माणा वाव॒दतः॑ । वाव॒दतो॑ अ॒भ्रिय॑स्य ।
अ॒भ्रिय॑स्येव । इ॒व घो॑षाः । घो॑षा इति॑ घो॑षाः ॥ गि॒रिभ्र॑जो न ।
गि॒रिभ्र॑ज इति॑ गि॒रि – भ्र॑जः । नो॒र्मयः॑ । ऊ॒र्मयो॑ म॒दन्तः॑ ।
म॒दन्तो॑ बृ॒हस्प॑तिम् । बृ॒हस्प॑तिम॒भि । अ॒भ्यर्काः॑ । अ॒र्का अ॑नावन् ।
अ॒नाव॑न्नित्य॒नावन् ॥ ह॒सै॒रिव॑ । इ॒व स॑खिभिः । स॑खिभिर्-
वाव॒दद्भिः॑ । स॑खिभि॒रिति॑ स॑खि – भिः । वाव॒दद्भि॒रश्म॑न्म॒यानि॑ ।
वाव॒दद्भि॒रिति॑ वाव॒दत् – भिः॑ । अ॒श्मन्म॑यानि न॒हना॑ ।

अ॒श्म॒न्म॒यानी॒त्यश्म॒न् – म॒यानि॑ । न॒ह॒ना व्य॒स्यन् ।
व्य॒स्यन्नि॒ति वि – अ॒स्यन् ॥ बृ॒ह॒स्पति॑र॒भिक॑नि॒क्रदत् ।
अ॒भिक॑नि॒क्रदद् गाः । अ॒भिक॑नि॒क्रद॒दित्य॑भि – क॒नि॒क्रदत् । गा उ॒त ।
उ॒त प्र । प्रा॒स्तौत् । अ॒स्तौ॒दुत् । उ॒च् च । च वि॒द्वान् ।
वि॒द्वान् अ॒गायत् । अ॒गाय॒दित्य॑गायत् ॥ ए॒न्द्र । इ॒न्द्र सा॒नसि॑म् ।
सा॒नसि॑ र॒यिम् । र॒यि स॒जित्वा॑नम् । 43 (50/56)

T.S.3.4.11.4 - Kramam

स॒जित्वा॑न स॒दास॒हम् । स॒जित्वा॑नमि॒ति स – जि॒त्वा॑नम् ।
स॒दास॒हमि॒ति स॒दा – स॒हम् ॥ व॒र्षि॑ष्ठ॒मूत॑ये । ऊ॒तये॑ भ॒र । भ॒रेति॑
भ॒र ॥ प्र स॒साहि॑षे । स॒साहि॑षे पु॒रुहू॑त । पु॒रुहू॑त श॒त्रून् । पु॒रुहू॑तेति॑
पु॒रु – हू॑त । श॒त्रून् ज्ये॑ष्ठः । ज्ये॑ष्ठस्ते । ते शु॒ष्मः । शु॒ष्म इ॒ह ।
इ॒ह रा॒तिः । रा॒तिर॒स्तु । अ॒स्त्वित्य॑स्तु ॥ इ॒न्द्रा । आ भ॒र ।
भ॒र दक्षि॑णेन । दक्षि॑णे॒ना व॒सूनि॑ । व॒सूनि॑ प॒तिः । प॒तिः सि॒न्धूना॑म् ।
सि॒न्धूना॑म॒सि । अ॒सि रे॒वती॑नाम् । रे॒वती॑नामि॒ति रे॒वती॑नाम् ॥
त्व॑ सु॒तस्य॑ । सु॒तस्य॑ पी॒तये॑ । पी॒तये॑ स॒द्यः । स॒द्यो वृ॒द्धः ।
वृ॒द्धो अ॒जाय॑थाः । अ॒जाय॑था इ॒त्यजा॑यथाः ॥ इ॒न्द्र ज्यै॑ष्ठ्याय ।

ज्यैष्ठ्याय सु॒क्रतो॑ । सु॒क्रतो॑ इति॑ सु – क्र॒तो ॥ भुव॑स्त्वम् ।
 त्वमिन्द्र॑ । इन्द्र॑ ब्रह्म॒णा । ब्रह्म॒णा म॒हान् । म॒हान् भुवः॑ ।
 भुवो॑ विश्वे॒षु । विश्वे॒षु स॒वनेषु॑ । स॒वनेषु॑ य॒ज्ञियः॑ । य॒ज्ञिय॑ इति॑
 य॒ज्ञियः॑ ॥ भुवो॑ नृन् । नृ॒ञ्श्यौलः॑ । च्यौ॒लो विश्व॑स्मिन् ।
 विश्व॑स्मिन् भरे॑ । भरे॑ ज्येष्ठः॑ । ज्येष्ठश्च॑ । च॒ मन्त्रः॑ ।
 मन्त्रो॑ विश्वचर्षणे॑ । 44 (50/52)

T.S.3.4.11.5 - Kramam

विश्वचर्ष॑ण इति॑ विश्व – चर्ष॑णे ॥ मि॒त्रस्य॑ चर्ष॑णीधृतः॑ ।
 चर्ष॑णीधृतः॑ श्रवः॑ । चर्ष॑णीधृत॑ इति॑ चर्ष॑णि – धृतः॑ ।
 श्रवो॑ दे॒वस्य॑ । दे॒वस्य॑ सा॒नसिम् । सा॒नसि॒मिति॑ सा॒नसिम् ॥
 स॒त्यम् चि॒त्रश्र॑वस्त॒मम् । चि॒त्रश्र॑वस्त॒ममिति॑ चि॒त्रश्र॑वः – त॒मम् ।
 मि॒त्रो जना॑न् । जना॑न् या॒तय॑ति । या॒तय॑ति प्र॒जान॑न् । प्र॒जान॑न् मि॒त्रः ।
 प्र॒जान॑न्निति॑ प्र – जा॒नन् । मि॒त्रो दा॑धार । दा॒धार पृ॒थि॒वीम् ।
 पृ॒थि॒वीमु॑त । उ॒त द्या॑म् । द्या॒मिति॑ द्या॑म् ॥ मि॒त्रः कृ॒ष्टीः ।
 कृ॒ष्टीर॑नि॒मिषा॑ । अ॒नि॒मिषा॑ ऽभि । अ॒नि॒मिषे॑त्य॒नि – मि॒षा । अ॒भि च॑ष्टे ।
 च॒ष्टे स॒त्याय॑ । स॒त्याय॑ ह॒व्यम् । ह॒व्यम् घृ॑तवत् । घृ॑तवद् वि॒धेम॑ ।

घृ॒तव॑दिति॑ घृ॒त – व॒त् । वि॒धेमे॑ति॑ वि॒धेम ॥ प्र सः॑ । स मि॒त्र ।
मि॒त्र म॑र्तः । म॒र्तो अ॑स्तु । अ॒स्तु प्र॑यस्वान् । प्र॑यस्वान् यः । यस्ते॑ ॥
त आ॒दि॒त्य । आ॒दि॒त्य शि॑क्षति॑ । शि॑क्षति॑ व्र॒तेन॑ । व्र॒तेने॑ति॑ व्र॒तेन॑ ॥
न ह॑न्यते । ह॒न्यते न॑ । न जी॑यते । जी॒यते त्वो॑तः । त्वो॒तो न॑ । नैन॑म् ।
ए॒नम॑हः । अ॒हो अ॑श्नोति॑ । अ॒श्नोत्य॑न्तितः । अ॒न्तितो॑ न ।
न दू॒रात् । दू॒रादि॑ति॑ दू॒रात् ॥ यच्चि॑त् । 45 (50/54)

T.S.3.4.11.6 - Kramam

चि॒द्धि । हि ते॑ । ते वि॒शः । वि॒शो य॑था । य॒था प्र॑ । प्र दे॒व ।
दे॒व व॑रुण॑ । व॒रुण॑ व्र॒तम् । व्र॒तमि॑ति॑ व्र॒तम् ॥ मी॒नीम॑सि॒ द्यवि॑द्यवि॑ ।
द्यवि॑द्यवीति॑ द्यवि॑ – द्यवि॑ ॥ यत् कि॑म् । कि॑म् च । चे॒दम् ।
इ॒दं व॑रुण॑ । व॒रुण॑ दै॒व्ये । दै॒व्ये ज॑ने॑ । ज॑ने॑ ऽभि॒द्रोह॑म् । अ॒भि॒द्रोह॑म्
म॒नु॒ष्याः । अ॒भि॒द्रोह॑मित्य॑भि॑ – द्रो॒हम् । म॒नु॒ष्याश्च॑राम॑सि ।
च॑राम॒सीति॑ च॑राम॑सि ॥ अ॒चि॒त्ती य॑त् । यत् तव॑ । तव॑ ध॒र्मा ।
ध॒र्मा यु॑योपि॒म । यु॑योपि॒म मा॑ । मा नः॑ । न स्त॒स्मात् । तस्मा॑दे॒नसः॑ ।
ए॒नसो॑ दे॒व । दे॒व री॑रिषः । री॒रिष॑ इति॑ री॒रिषः॑ ॥ कि॒तवा॑सो यत् ।
यद् रि॒रिपुः॑ । रि॒रिपुर् न॑ । न दी॒वि । दी॒वि य॑त् । यद् वा॑ । वा घ॑ ।

तृतीय काण्डे – चतुर्थ प्रश्नः (TS 3.4)

घा स॒त्यम् । स॒त्यमु॒त । उ॒त यत् । यन् न । न वि॒द्म । वि॒द्मेति॑ वि॒द्म ॥
सर्वा॑ ता । ता वि । वि ष्य । स्य शि॒थिरा ( ) । शि॒थिरे॒व । इ॒व दे॒व ।
दे॒वाथ॑ । अ॒था ते । ते स्या॒म । स्या॒म वरु॑ण । वरु॑ण प्रि॒यासः॑ ।
प्रि॒यास इति॑ प्रि॒यासः॑ ॥ 46 (57/58)

(सो॒मो-गो॒षु मा-रयिं॑-मन्त्रो॑-य-च्छि॑थिरा-सप्त॑ च) (A11)

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 3.4)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(वि वा ए॒तस्या॑ – ऽ॒वा॒यो – इ॒मे वै – चि॒त्त॒ञ्चा – ऽग्नि॑भू॒तानां॑
– दे॒वा वा अ॑भ्या॒ताना॑ – नृ॒ता॒षाड् – रा॒ष्ट्र॒का॒माय॑ – दे॒विका॑ –
वा॒स्तो॒ष्पते॑ – त्वम॑ग्ने बृ॒ह – दे॒का॒दश॑)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(वि वा ए॒तस्ये॑ – त्या॒ह – मृ॒त्युर्गन्ध॑र्वो – ऽव॑ रु॒न्धे म॑द्ध्य॒त –
स्त्वम॑ग्ने बृ॒हथ् – षट्च॑त्वारि॒ंशत्)

First and Last Padam of Fourth Prasnam of Kadaam 3 :-

(वि वा ए॒तस्य॑ – प्रि॒यासः॑)

॥ हरिः ओं ॥

॥ इति तृतीय काण्डे चतुर्थ प्रश्नः – क्रम पाठः समाप्तः ॥

=====

तृतीय काण्डे – चतुर्थ प्रश्नः (TS 3.4)

Details of Panchati , Padam and Krama Vaakyam for Kandam 3 ,Prasanam 1 (TS 3.4)

	Panchati	Padams	Krama Vaakyam
Anuvakam 1	4	221	258
Anuvakam 2	2	113	125
Anuvakam 3	8	392	455
Anuvakam 4	1	75	86
Anuvakam 5	1	67	74
Anuvakam 6	2	118	143
Anuvakam 7	3	146	169
Anuvakam 8	7	349	413
Anuvakam 9	7	359	408
Anuvakam 10	5	245	293
Anuvakam 11	6	307	336
Total →	46	2392	2760